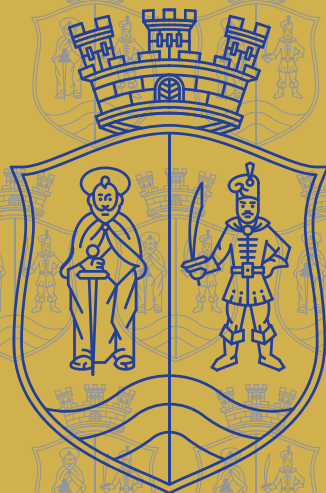

BÁCS-KISKUN VÁRMEGYEI ÉRTÉKEK

3.

2023

Bács-Kiskun vármegyei értékek 3.

A KIADVÁNY NEM VÉGLEGES, FOLYAMATOS FELTÖLTÉS ALATT!!!

IMPRESSZUM

Felelős kiadó: Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata
6000 Kecskemét, Deák F. tér 3.
képviseli Rideg László elnök

Szerkesztők: Szöveg:
*(az értékek bemutatása a javaslattevők összefoglalói
és internetes források alapján készült)*

Fotó:

Lektorálta:

Nyomdai munka:

ISBN:

Kecskemét

2023

Bevezető

Az elmúlt időszakban egyre inkább felértékelődik azoknak az értékeknek a fontossága, amelyek összekapcsolnak minket. A világ gyors változása közepette az egyén gyakran elveszettnek érezheti magát, azonban a közösségben mindenki megtalálhatja a saját helyét és szerepét. A közösségek sajátos dinamikája és ereje már évszázadok óta inspirálja az embereket. Az együttműködés, az alkotás és egymás támogatása az élet legszebb folyamatai közé tartoznak. Ezek a folyamatok arra is lehetőséget adnak, hogy átörökössük az elődöktől kapott tudást, tapasztalatokat és hagyományokat, amik erőt és megerősítést adnak mindennapi életünknek, és ezeket továbbadjuk a következő generációnak. A Bács-Kiskun megyei értékeket 2015-ben foglaltuk először kötetbe, 2019-ben pedig már a második ilyen összefoglaló jelent meg. Az azóta eltelt négy esztendőben további értékekkel bővült a vármegyei lista, melyeket immár a harmadik kiadványunkban mutatunk be. A Bács-Kiskun megyében található tradíciók, természeti szépségek, lélegzetelállító alkotások és csodálatra méltó életművek sok esetben világszerte is kimagasló hírnévre tettek szert. Nekünk, akik itt élünk, feladatunk, hogy e gazdagságot, melyet ősünk és a jelen kor alkotói hagytak ránk, felfedezzük, megőrizzük és továbbadjuk. Ismerje meg Ön is közös kincseinket!

Rideg László

*a Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés
elnöke*

Szántó István

*a Bács-Kiskun Vármegyei
Értéktár Bizottság elnöke*

Bugaci nőszőfű

A bugaci nőszőfű a kilencvenes évek közepén került be a botanikai köztudatba. A növény a Kárpát-medencében kizárólag a Duna-Tisza közti homokhátságon és a Jászság homokvidékén előforduló ritka orchideafaj. A bugaci nőszőfű Kalmár-erdőben történt felfedezéséről a korabeli lapok is beszámoltak. A Kiskunsági Nemzeti Park (KKNP) akkori igazgatója, Tölgyesi István a következőket nyilatkozta a Petőfi Népe napilapnak (a cikk címe: Növénytani szenzáció a jászszentlászlói Kalmár-erdőben – A botanika új csillaga a bugaci nőszőfű):

„Maga a felfedezés 1996-ban történt, amikor Vidéki Róbert, a fiatal, tehetséges botanikus a jászszentlászlói Kalmár-erdő egyik részében rátalált az orchideák családjába tartozó nőszőfüvek új fajának több száz egyedére. Az új faj neve: bugaci nőszőfű (*Epipactis bugacensis* Robatsch).

Az elnevezés onnan származik, hogy Kari

Robatsch osztrák specialista először a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó Bugapusztán talált ilyen növényt 1990-ben. Az osztrák tudós felfedezését Vidéki Róbert kiskunfélegyházi botanikus támasztotta alá vizsgálataival, s ő tudta elfogadtatni a Magyar Tudományos Akadémiával. A 20-40 cm magas, apró sárga virágait június-júliusban bontó, lokális endemizmusnak (helyi bennszülöttnek) minősíthető növény legnagyobb számban éppen a Kalmár-erdőben található.”

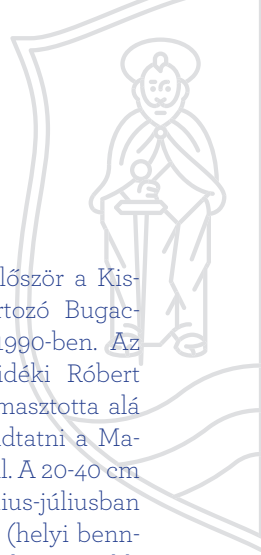
A bugaci nőszőfű nemzetközi viszonylatban is egyedülálló természeti értéket jelentő, fokozottan védett státuszban lévő növény, amelynek a legnagyobb hazai termőterülete a védelmére létrehozott Jászszentlászlói Kalmár-erdő Természetvédelmi területen található.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bugac

KATEGÓRIA

természeti környezet

Földtani feltárás

– Varangykő Túraútvonal Csólyospálos

Hazánk majd' minden vidékén találunk kőbányákat, kőnyerő helyeket, még az Alföld egyes vidékein is. A Duna-Tisza közén ugyanis foltokban bányászható és építkezésre alkalmas réti mészkövet lehet találni. Ilyen egykori réti mészkő kitermelő hely a csólyospálosi földtani feltárás is. A Duna-Tisza közti hátság délkeleti lejtőjére települt Csólyospálos község határában a darázskő világviszonylatban is jelentős, nagy kiterjedésű természetes előfordulásával találkozhatunk. A falutól mintegy 1,5 km-re Észak-keletre, egy tágas, 3 km hosszú deflációs (szél eróziós) medence húzódik. Ennek középső részét hajdan szikes tó töltötte ki. A környék kővágói évtizedeken át bányászták itt ezt az értékes építőanyagot. A falu melletti feltárás egy felhagyott kőfejtő (bánya), melynek anyagát – a kb. fél méter vastag fedőréteg elhordása után – kézi szerszámokkal fejtették ki. A terület 1978-ban kapott természetvédelmi oltalmat. A szilárd építőközeteket gyakorlatilag nélkülöző – és a hegyvidéki bányaterületektől is igencsak távol fekvő – Duna-Tisza közén az Árpád-kor óta folyamatosan bányászták a darázskövet. Számos Árpád-kori, nem ritkán a tatárjárás idején elromosodott, vagy késő középkori templom alapozása és falazata épült darázskő felhasználásával (közülük a legismertebbek a lajosmizsei Pusztatemplom, a soltszentimrei Csonka-torony, Szer monostora, vagy a kecskeméti Szent Miklós templom támpillérei és hajdani temetőkertjének csontháza). Figyelemre méltó, darázskőből épült középkori emlék a Bugac-Felsőmonostoron előkerült kolostor.

A 20. század eleji építkezéseken is találkozhatunk darázskővel módosabb gazdák borspincéiben, belvizes területeken a tanyasi újjáépítés épületalapjaiban, melléképületek falazatában. Az 1960-as években a természetes övezetkezeti istálló, hodályok, raktárak

építkezésein még szintén használták ezt a kőzetanyagot. A kővágás 1970 táján szűnt meg.

A Csólyospálosi Földtani Feltárás megközelítését túraútvonal segíti. A Varangykő túraútvonal bebarangolása során hiteles képet kaphatunk a darázskő természeti és néprajzi örökségéről. A túrázni vágyókat az útvonal mentén elhelyezett információs tábla segíti a tájékozódásban. Aki ellátogat ide, nemcsak egy geológia időutazásnak lehet tanúja, hanem megfigyelheti az egykori szikes tó még napjainkig is fennmaradt színes élővilágát, egy elfelejtett mesterség és népi építéset gazdag szeletét.

A Csólyospálosi Földtani Feltárás építményei:

Szerkezeti és formai kialakításuk főként a Duna-Tisza Közi pásztorépitmények, a népi építészet hagyományaira támaszkodik. Anyagaik természetes anyagok, a nád, a vessző, a fa.

Fogadó kapu

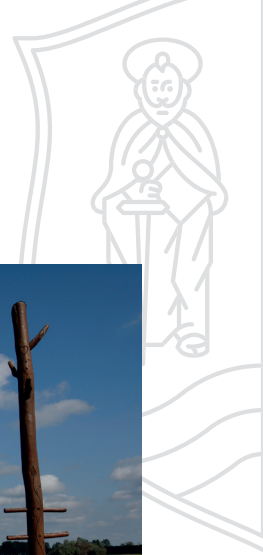
Stilizált kapuoszlop és galambdúc.

A kapuoszlop jelképes, faragással díszített. A galambdúc nem jellegzetes pásztorépitmény, de a tanyavilághoz hozzátartozott. Kapuszárnyak nem készültek, csak a bejárat került megjelölésre.

Vasaló

Szél és eső elleni védelem céljából készült.

Hasonló volt régen a pásztor lakása, konyhája, de ebben őrizték ruhájukat is. Nádából készült, fala kissé befelé hajlik, de felül nem záródik. Alaprajza körte alakú. A bejáratnál szemben a számadó nagyobb, jobbról a bojtárok kisebb ládái sorakoztak. Középen az ételfőzéshez szabad tűz égett.

Kontyos kunyhó

A szél, az eső vagy a tűző nap elleni védelemre készült..

Kör alaprajzú, nádból készített ideiglenes építmény, egykoron a pásztorok hajléka volt. A nádkévéket kúpalakban állították az árokba, földdel körültaposták és a kontyos kunyhó derekán körülkorcolták, a nádkévék csúcsát szalmából sodrott kötéllel körülcsavarták. A konty a kunyhó körülcsavart csúcsa és a nádbuga.

Fogadóhely

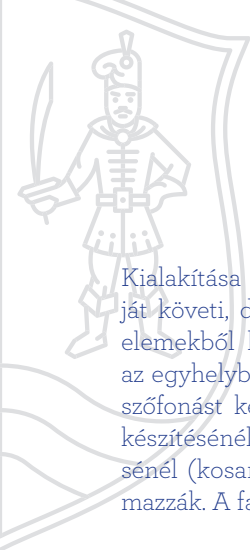
A látogatók fogadására, szél elleni védelemre és kiselőadások tartásának helyszínéül szolgál.

A hagyományos anyag és technika felhasználásával egy nem hagyományos organikus forma mintegy betereli a vendégeket, majd óvja a széltől, naptól és vizuálisan is lehatárolja a fogadóteret, de egyúttal nyitott is.

Madárfigyelő, faragott madárral

A madarak zavarásmentes megfigyelését szolgálja, a látogatók szemmagassága szerint differenciált kukucskáló nyílásokkal a vesszőfonatban.

Kialakítása a vesszőfonatos cserény mintáját követi, de a dorongfák (a költöztethető elemekből készült cserénnyel ellentétben) az egyhelyben maradást biztosítják. A vesszőfonást kerítéseknel, a paticsfal vázának készítésénél, és használati eszközök készítésénél (kosarak, kasok, varsák, stb.) is alkalmazzák. A faragott madár bíbicet formál.

Kőbemutató

A területen található kifejtett kövek bemutatását, védelmét szolgálja

Szerkezetileg a népi építészeti hagyományokat követve faszerkezetű oszlopokat keresztirányban csapolással kötőgerendák fogják össze. Ezekre hosszirányban háromszelemenés fedélszék készült. A nádfedésű tető túlnyújtott eresze is a hagyományokat követi.

Látófa

A terület nyitott része felé kilátással, a hagyományok szerinti megfigyelőhely.

Az alföldi pásztorok őr- vagy állófája egy 5-7 méter magas, lecsonkolt ágas fa volt többféle célra. Az erre felmászó pásztor innen adott jelet a messze legeltető társának, innen figyelte a jószág mozgását. Erre akasztották a tarisznyáikat is. Régebben olyan jelnek is tekintették, amivel a számadó kijelölte kizárólagos legeltetési területét.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Csölyospálos

KATEGÓRIA

természeti környezet

Népház

A Népház története szorosan kötődik Dunafalva község történelméhez. A mai település Dunaszekcsőtől való függetlenedésének jelentős mérföldköve volt, hogy a helyi olvasókör 1927-1930 között felépíttette a Népházat, mely az önállósodást a helyi közművelődés megszervezésével segítette elő. Emiatt a falu közösségének, kultúrájának szimbolikus eleme, több, mint 90 éve meghatározó helyszíne a lakosság ünnepeinek, közművelődési eseményeinek, tehát erősíti a település társadalmának összetartozását. Több generációs fontos esemény zajlott le a falai között: esküvők, bálók, dalárda, színházi előadások, olvasókör, könyvtár, mozi, iskolai műsorok, falusi megemlékezések.

Az utóbbi évek felújításai során, híven megőrizték építészeti jellegét, ugyanakkor láthatóvá téve a római épületköveket is. Udvarán megépítették a Duna partján egykor virágzó római kori „Contra Florentiam” kikötőerőd makettjét.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dunafalva

A Népház külső és belső értéke erős kapocs a múlttal, ugyanakkor követendő és iránymutató a jövőre nézve, minden vármegyei közösség számára.

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Veránka-sziget

Érsekcsanád nyugati határán, a Duna partján lelhető fel a Rezáti-Duna által körülölelt, madártávlatból egy pillangó szárnyára emlékeztető Veránka-sziget. Az 1345 hektáros sziget jelentős része, mintegy 612 hektár fokozottan védett területnek minősül. A sziget a Duna kanyarulatának levágásával keletkezett, úgy, hogy a folyó fő ága hajózhatóvá vált, azonban az elkanyarodó ága sem került lezárásra. A régi, kanyarodó ág és az új, egyenes ág fogja körül a több, mint 1000 hektár nagyságú fiatal Veránka-szigetet, amely a gemenci tájegység gyöngyszeme.

A terület viszonylagos zavartalansága miatt élővilága rendkívül gazdag, több veszélyeztetett fajnak nyújt menedéket. Gemencen található a világ legsűrűbben lakott fekete gólya fészkelő állománya is. A fekete gólyához hasonlóan a kihalás fenyegette rétisas és a barnakánya ugyancsak jellemző madara a vidéknek.

Az erdő mélyén, az embertől elhúzódva élnek rejtett életüket a szintén különlegességnek számító vadmacska családok, rókák, gímszarvasok, vaddisznók és borzok.

Az utóbbi időben egy mesterséges visszatelepítésnek köszönhetően újra megtalálható itt az európai hód, és mintegy 100 év szünet után természetes úton visszafoglalta élőhelyét az aranyaskál - népies nevén nádi farkas.

A terület növényvilága az árvizek miatt nem igazán dúskál különlegességekben, bár sok helyen találkozhatunk fekete galagonyával, őszi kikericcsel, kornistárniccsal, gyöngyvirággal. A táj igazi varázsát mégis az erdők és vizek találkozásának csodálatos harmóniájától kapja.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Érsekcsanád

KATEGÓRIA

természeti környezet

Érsekcsanádi gátórház és szivattyútelep és környezete

A Duna bal oldali partja Solttól Bajáig terjedő szakaszának ármentesítésére jött létre 1872-ben a Pestmegyei Sárközi Ármentesítő Társulat. A társulat tevékenységének keretében készült 1888-ban az érsekcsanádi gátórház, mely 1980-ban kiegészült az árvízvédelmi központ épületével. 1898-ban készült el a szivattyútelep. A gátórház mellett a millenium évében ültetett hat tölgyfából ma már csak néhány áll. Ebből az egyik úgy tűnik, mintha az árvízvédelmi központ épületéből nőtt volna ki, pedig csak a fát építették körbe. A gátórház és a szivattyútelep mint építési- technikatörténeti érdekesség is megállja a helyét. Ugyanakkor a két vízügyi műtárgyat körülvevő környezet is egészen ámulatba ejtő, mégér egy komolyabb sétát, könnyebb kerékpártúrát.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Érsekcsanád

KATEGÓRIA

természeti környezet

Fülöpszállási református templom

Az 1717-ben emelt fatemplom helyére 1750-ben vályogból készült, kő alapra épített templomot emeltek Fülöpszálláson. 1761-ben a vályogtemplomhoz kőtoronyt építettek. A kőtoronyhoz építették a kőtemplomot, amelyet 1797. november 1-én szenteltek fel.

Copf stílusban készült, alapterülete 442 négyzetméter. Mennyezete boltíves, a templom vége apszisszerűen, félkörívben végződik. Mennyezetét stukkódíszítéssel látták el. A boltíveket belső oszloppillérek tartják, két karzata van. A szószék az egyik pillérhez csatlakozik, kör alakú, gazdag virágdíszítéssel. Koronája vakolat architektúra (díszítés): nyitott biblia és a zászlós bárány. A baptisztérium (keresztelőkút) külön áll, nagyon régi, 1745-ből való. A Mózespad nyitott, faragott tölgyfából készült, hasonlóan a papné padhoz. A padok egyidősek a templommal, faragott tölgyfából valók.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Fülöpszállás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gátéri csíramálé

A csíramálé, csíráztatott búzamagból készített sült pépes étel, amit az 1950-es évekig általánosan fogyasztottak hazánkban, így megyénkben is, főleg a böjti időszakban, de gyermekek csemegéjeként is ismert. A huszadik század második felétől azonban a feledés homályába veszett ez a korábban kedvelt csemege. Nemcsak a fogyasztása került ki az étkezések sorából, hanem a készítésének tudása is majdnem elveszett.

A csíramálé egykor nagyon kedvelt volt Gátéron is, mint energiát adó vitaminforrást betegségek megelőzésére is fogyasztották. Készítését egykor generációról generációra örökítették, receptje szájról szájra terjedt.

A Gátéron megőrzött és a köztudatba visszahozott csíramálé receptje és készítése e kis településnek köszönhető és megyei kincseink sorát bővíti.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Gátér

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

A Hajósi Barokk kastély és barokk kert

A hajósi érseki kastély a Dél-Alföld legnagyobb barokk kastélya, a térség egyik legrégebbi világi műemléke. Művészettörténeti, kultúrtörténeti szempontból is jelentős épületegyüttes, és Magyarország első teljesen helyreállított barokk kertjével is a hajósi kastély dicsekedhet.

1740-ben gróf Patachich Gábor kalocsai érsek építette fel a kastély első változatát, ami érseki lakhelyként működött, később vadászkastélyaként, majd évtizedeken keresztül gyermekotthonként funkcionált. Az évek során átalakítások és felújítások történtek az épületben, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 2008-ban benyújtott pályázatának köszönhetően teljes rekonstrukción esett át.

A kastély kulturális színtérre vált, reprezentatív események befogadására alkalmas, impozáns látogatóközpontként várja a vendégeket.

Az épületegyüttes és park rekonstrukciójával hazánkban egyedülálló, turistacsalogató tematikus bemutatóhellyé vált.

Állandó kiállításai a betelepített svábok valóságát, szőlőművelését, a pincefalut mutatja be. Megismerhetjük az egykori érsekek főúri életmódját és a főúri vadászatot is.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Hajós

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Hajósi pincefalu, mint az épített örökség része

A Hajósi Pincefalu a népi építészet egyedülálló ékköve. A Duna régi medrének törésvonalán alakult ki: ez választotta el egymástól a szőlő és gyümölcs termesztésre alkalmas agyagos, homokos területeket a kötöttebb talajútól.

A ma már több mint 1200 préház borospincéit a sváb telepesek lösztalajba vájták.

A pincefalu településszerkezete egyedülálló: a préházak egy külön települést alkotva a gazdák lakóhelyétől teljesen elkülönülten, a településtől mintegy három kilométerre helyezkednek el. Hangulatos utcákat alkotnak az egymás mellett sorakozó borospincék. Az első préházak vályogfallal, deszkaoromzattal és nádtetővel készültek.

A Pincefalu legrégebbi ma is álló préháza 1840-ben épült, ami a város tulajdona.

A harmincas-negyvenes években rengeteg pince épült, már az új technológiával.

A háború után a falu lakosságának kitelepí-

tése súlyos csapás volt a pincefalura: a gazdáktól elvették házaikat, pincéiket. A betelepülők nem értettek a szőlőtermesztéshez, borkészítéshez. A hatvanas évekre a hajósiak visszavásárolták házaikat, pincéiket, kezdett visszaállni a rend. A hetvenes évektől számos pince épült, ekkor kezdett kialakulni a pincefalu mai hangulatos, parkosított jellege.

A borospince volt a helyi emberek éléskamrája is egyben. Itt tárolták a bort, a burgonyát, az almát, a paprikát, valamint itt savanyítottak borecettel. A löszbe vájt pincelabirintusokban most is érlelődik a híres hajósi Cabernet, Kék Frankos, Zweigelt, melyek a térség meghatározó szőlőfajtái.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Hajós

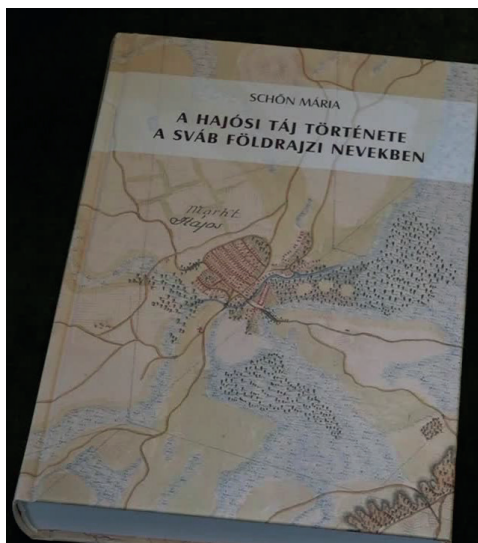
KATEGÓRIA

épített környezet

Schön Mária munkássága

A hajósi Schön Mária munkái értékmentők, az évszázados hagyományok megörökítését és megőrzését szolgálják. A helytörténész 2023 májusában bemutatott legújabb, önálló könyve, amely *A hajósi táj története a sváb földrajzi neveken* címet viseli, a teljességre törekedve dolgozza fel Hajós eredeti, ősei által adott földrajzi neveit, melyek az évszázadok során lassan a feledés homályába vesznek. A szerző Bereznai Zsuzsannával közösen tíz évvel korábban már kiadott egy több, mint ezer oldalas kötetet *A hajós sváb parasztság mentalitása* címmel.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Hajós

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dr. Sántha György középiskolai tanár, költő munkássága

Dr. Sántha György középiskolai tanár, költő neve ismerősen cseng a megyében élők számára. Hiszen tanári és költői munkássága nagy hatással volt térségünk kulturális életére. Kecskeméten ő igyekezett a város társadalmi köreiben Katona József kultuszát élesztgetni, a Katona József nevét viselő társaságnak előbb főtítkára majd ügyvezető alelnöke lett. 1909–1919-ig Kiskunfélegyházán, majd 1919-től nyugdíjazásáig a kecskeméti Katona József Reáliskola magyar–német–francia szakos tanára volt.

Első verseskötete A bánat harangzúgásában címmel 1915-ben jelent meg, a századforduló hangulatát idézi. Költészetének csúcspontja a harmincas évekre esik, ekkor született A Toronyőr és az Arany homokon nomád felhők alatt című verseskötete.

Kecskemét város szóemlékmája, az „aranyhomok”, innen, Sántha György harmadik, 1935-beli verseskötetének címéből vált köz-

szóvá és halhatatlanná.

Költeményeiben a népies életképet oldja fel gondolatisággal, egyéni érzelmekkel, keleti és színekkel. Az alföldi pusztá világát figyeli és éli: a Jakabszállás környéki gyümölcsstermő aranyhomok, a bugaci pusztá, az épülő asztagtemplomok, az aratók ősmozdulatának megénekölje.

A következő kötete a S maradunk a végtelenben a háború miatt nem jelenhetett meg. Az ötvenes évektől az akkori hatalom jóvoltából mellőzték, a közéletből kirekesztették, írásai ritkán jelenhettek meg. Ezekben az években 1944–1972. születtek nagy erejű, mélyenszántó gondolatokkal teli biblikus-filozófiai költeményei, melyekben a testté lett eszméről, a lélek tengeréről, a másvilági öröklét tisztaságáról vall felemelő tisztasággal, letisztult bölcsességgel, mélyen a hit áhítatában élve.

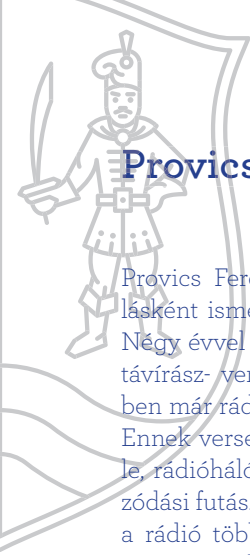
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Jakabszállás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Provics Ferenc rádió gyorstávírász sporteredményei

Provics Ferenc 1974-ben, negyedik iskolásként ismerkedett meg a Morse- jelekkel. Négy évvel később már több járási, megyei távírás- versenyen szerepelt sikerrel. 1977-ben már rádió- többtusaversenyeken indult. Ennek versenyszámai: táviratok adása-vétele, rádióháló, lövészet, gránáthajtás, tájékoztató futás. 1981-ben már a gyorstávírás és a rádió többtusa-válogatott keretének tagja. Az 1981-ben Bukarestben megrendezett Duna Kupán szerzett harmadik helyével tíz éves magyar „éremtelenségi” sorozatot zárt le.

„Amikor felteszem a fülhallgatót, egy másik világ nyílik meg előttem”- mondta a Délmagyar vele készített interjújában. Az 1980-as években a JYI hívójelű jordán királlyal sikerült beszélnie. Az ezt igazoló úgynevezett QSL-lap (ez hitelesíti a rádiósok közti kommunikációt) több más, rádióamatőrök szá-

mára fontos relikviával együtt a jászszentlászlói rádióklubban megnézhető.

2016-ban a Magyar Olimpiai Bizottság az olimpia programjában nem szereplő 22 sportág 35 legeredményesebb versenyzőinek egyikévé választotta. Az ezt megelőző évben Macedóniában megnyerte a gyorstávírás- világbajnokságot, majd 2018-ban Kazahsztánban is vb-címet nyert. Legutóbb 2019-ben Bulgáriában lett a Morse Runner-versenyszám legjobbjá.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Jászszentlász

KATEGÓRIA

sport

Nagy Péter és fiai borkészítési eljárása

A jászszentlászlói Nagy Péter és fiai földbe ássott agyagedényekben, kvevrikben készítik a bort.

Rajtuk kívül Magyarországon csak egyetlen helyen, Bodrogkeresztúron készítenek ezzel a technikával bort. Maga az eljárás bizonyítottan több mint nyolcezer esztendő, és Grúziából származik. A nemzetközileg elismert szaktekintély, Jancis Robinson 1994-ben jelentette meg Oxford Companion of Wine című könyvét, amelyben azt írja: „a borivás hagyományának történeti gyökereit a Dél-Kaukázus termékeny völgyeiben, a mai Grúzia területén kell keresnünk.” A qvevrik (vagy kvivrék, kvevrik) égetett agyag amforák. Nemritkán emberméretű, vagy annál is nagyobb edények. Ezeket a földbe ássák, belülük eresztik a préselt szőlőt, illetve annak levét. Lezárják, majd bizonyos időközönként megkeverik, megmozgatják. Míg az le nem

tisztul. Grúziában a borosgazdák lakóháza mellett külön épület áll, amelyben a kvevriket tartják, ezt „marani”-nak nevezik.

A borkészítésnek ezt a hagyományos - és a régészeti leletek bizonyítékai alapján a legősibb - technikáját Grúzián kívül szinte sehol sem alkalmazzák. Ám néhány borász - mint például Nagyék is Jászszentlászlón - nem csak a bor filozófiáját szeretnék megérteni, hanem kíváncsiak voltak a borkészítés eredetére is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Jászszentlászló

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szunyi Sándor tárogató-fúvóka készítő szaktudása

A tárogató tipikusan magyar hangszerként ismert eszköz, bekerült a Hungarikumok Gyűjteményébe is 2014-ben. A ma használt és ismert tárogató nem mutat hangszertani rokonságot azzal a hangszerrel, amely töröksípként volt ismeretes évszázadokkal ezelőtt. E hangszer a Rákóczi-szabadságharc során élte fénykorát, sokan ma is ezzel a történelmi eseménnyel azonosítják. Ugyanakkor nem csak a magyarok, de az erdélyi románok és a délszlávok is népi hangszerükként tartják számon. A tárogató egyik legfontosabb része az úgynevezett „kettős nádnyelv”, ez adja a hangszer jellegzetes, mással össze nem téveszthető hangját. Ilyen tárogató-fúvóka kereskedelmi forgalomban nem kapható, minden egyes darab egyedi, kézi megmunkálást igényel. Magyarországon összesen két ember készít ilyen fúvókákat, egyikük a jásszentlászlói Szunyi Sándor, aki egyedi, modern eszközöket is igénybe vevő új technológiát alkalmaz a fúvókakészítés során.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Jásszentlászló

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szomszédoló néphagyományápoló dramatikus játékdélelőtt

A jászszentlászlói Szent László Óvoda és Bölcsőde pedagógus közössége számos szakmai elismerést szerzett a hagyományápolás terén végzett kitartó és alapos munkájával. 1994-ben építették be óvodai programjukba a néphagyomány szellemében történő nevelést. 1996-óta Bács-Kiskun megye egyik „bázisóvodája”, 2005-ben életre hívtak egy megyei Hagyományápoló munkaközösséget is, szakmai kiadványokkal segítik kollégáikat országszerte. Két alkalommal (2003 és 2013) országos és országhatáron átnyúló óvodapedagógus találkozót szerveztek, ahol alkalmanként 250-300 fő vett részt. 2008-ban az Országos Néphagyományőrző Óvodák Egyesületétől megkapták az elismerő „Mester Óvoda” címet. 2015-ben a Pütkösdíj című programjukat az Oktatási Hivatal minősítése során jó gyakorlattá nyilvánította,

majd 2016-ban a Kulturális Minisztérium a „Kincses Kultúróvoda” címet adományozta munkájuk elismeréséül. 2014-ben szerveztek először „Szomszédoló”-t a térségi óvodák meghívásával. Az évente megrendezett „Szomszédoló”-ra érkező 8-10 óvodás csoport és pedagógusaik különböző népszokásokat, dramatikus játékokat elevenítenek fel a színpadon. A néphagyományhoz kapcsolódóan átélte tevékenységek, a közös élmények hatással vannak további életükre, a magyarságtudatukra is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Jászszentlászló

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Érseki Palota

A kétemeletes barokk kastélyépület a Kalocsa-Kecskeméti érsek székhelye, melynek helyén kezdetben erődített várkastély állt, majd a 18. században alakult át barokk kastéllyá. A kétemeletes, klasszicista elemeket is hordozó épület építését 1775-ben Batthyány József érsek, későbbi bíboros kezdte meg, de mai kinézetét – az új tervek alapján - Patachich Ádám kalocsai érseknek köszönheti, aki 1776-ban nagyváradi palotájának mintájára tervezte meg érseki rezidenciáját.

A magánkápolna és a díszterem freskóit a korszak egyik legnépszerűbb festője, Franz Anton Maulbertsch készítette.

A keleti szárny díszes könyvtártermében Patachich Ádám érsek közel húszezer kötetet számláló magánkönyvtára található, mely különleges könyvpéldányokkal büszkélkedhet.

A nyugati szárny Kollonich László érseksége idején, a 19. sz. elején épült fel. Földszintjén található az Érseki és Főkáptalani Levéltár, valamint az érseki hatóság hivatalai, első emeleten pedig az érseki rezidencia.

A középső szárny közepének első és második emeletét a két emelet magas ebédlőterem foglalja el.

A kastélyhoz tartozó kertben lévő arborétumot Haynald Lajos bíboros érsek (1867-1891) alapította. A szép környezeti látványosság napjainkban is közkedvelt turisztikai célpont.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Érsekuradalmi jószágkormányzóság

A szimmetrikus elrendezésű, copfstílusú egyemeletes épület, mely a kalocsai érsekuradalom jószágkormányzóságaként kezdte életét, az 1770-es évek elején épült. Az érsekuradalom gazdálkodását, valamint az uradalom tulajdonában lévő földek kezelését Kalocsáról, innen, a jószágkormányzóságról irányították.

Itt kaptak helyet az érsekuradalom hivatalai, a gazdasági levéltár a jószágkormányzó, a főszámvevő és a pénztáros lakása.

Az egyházi nagybirtokok államosítása után az épületet némi átalakítással felújították, majd a kalocsai Járási Tanács székhelye lett. A kalocsai járás 1984-es megszűnését követően az épületben rövid ideig, az MSZMP székház bővítése alatt, az MSZMP városi bizottsága működött.

1987-ben megkezdték az épület átalakítását szállodává, mely után 1989. május 9-én megnyílt a háromcsillagos Beta Hotel Kalocsa.

Mára a kormány támogatásának köszönhetően az épület a Kalocsa Kecskeméti Egyházmegye tulajdonába került, és a jövőben az egykori érseki jószágkormányzóság kulturális és közösségépítési célokat szolgál majd, illetve a hitéleti elmélyülésnek is teret ad.

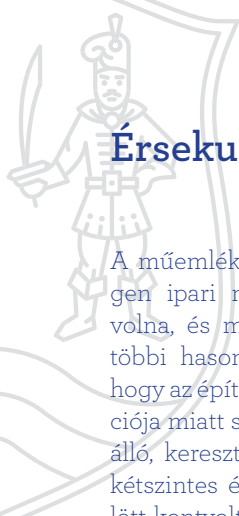
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Érsekuradalmi magtár

A műemléki védelem alatt álló magtár, rég-
gen ipari műemlék kategóriába tartozott
volna, és mint ilyen épület kiemelkedő a
többi hasonló épület között. Elmondható,
hogy az építés kora, a stílusa, az eredeti funk-
ciója miatt sajátos, egyedi jellegű. Szabadon
álló, kereszt alaprajzú, késő barokk stílusú
kétszintes épület, a keresztszárak végei fö-
lött kontyolt nyeregtetővel, a tetőtérben két
padlásszinttel. A szárak véghomlokzatait
két-két nagyméretű, szegmentíves záródású
bemélyedő tükör tagolja. A keresztszárak
négyhajósak, középen falazott pillérsorral, a
többi teherhordó szerkezet és a födémeek fá-
ból. Az egykori érseki majorság területén áll.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Főszékesegyház

Kalocsa a magyar katolikus egyház egyik legfontosabb központja. Az ezeréves kalocsai érsekség monumentális Főszékesegyháza, a Kalocsa-Kecskeméti főegyházmegye széke temploma, ma is lenyűgöző látványt nyújt.

A Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt Székesegyház története feltehetően egészen Szent István korába nyúlik vissza. A feltevések szerint a jelenlegi főszékesegyház helyén korábban három templom állt.

A negyedik, ma is impozáns székesegyházat 1735-54 között építették, olasz barokk stílusban egy fő- és két mellékhajóval, két toronnyal és nagyon magas homlokzattal.

Az építéssel párhuzamosan készültek a belső berendezési tárgyak. A székesegyházat 1754-ben szentelték fel, de a külső és belső díszítómunkák még később is folytak.

A templom mai formáját az 1910-12-ben

végzett rekonstrukció és régészeti feltárás nyomán kapta. Ekkor készült a szentély alatti érseki kriptá, a két sekrestyét összekötő, szentély körüli körfolyosó és a baldachinos főoltár.

A Főszékesegyház több éven át tartó nagy felújítása során számos ereklyét találtak az ásatások során, többek között a Szent Koronát hozó kalocsai Asztrik érsek relikviáit. A Főszékesegyház belső tere is megújult, teljes pompájában őrzi eredeti stílusát, az üvegpadlózat pedig láttatni engedi a régészeti leletek egy részét is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Kanonoki ház – Katona ház - Hunyadi u. 2.

Szabadon álló, két házrészből összetevődő, téglalap alaprajzú, egyemeletes épület, közös kontyolt nyeregtetővel. A ház É-i sarkához falazott kerítés csatlakozik, gyalogkapuval és kocsiáthajtóval. A Katona-házrész DNy-i, Szentháromság téri homlokzatának középső és szélső tengelyei, valamint az ÉNy-i homlokzat szélső tengelyei lizénákkal határolt rizalitokban. A középrizalitban a földszinti kapu fölött íves timpanon, az emeleti ablak fölött alacsony attika évszámmal: 1796, és gazdag faragású címerpajzs, Katona István monogramjával. A DK-i homlokzat emeleti középtengelyében vakablak, benne füzéres keretelésű medalionban Katona István portréja, alatta emléktábla, 1932. A másik házrész utcai homlokzatán kis kiüléssű középrizalit, a falfelületek bemélyedő tükrökkel tagoltak. Belül a két épületrész átjárható. A kapualj csehsüveg boltozatos, falán Antunovich János kalocsai nagyprépost, választott boszniai püspök emléktáblája.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Kanonoki ház – Asztrik tér 1-3.

Az egyemeletes copfstílusú épület 1776-1780 között épült, építtetője Patachich Ádám érsek.

Eredetileg lakóházként funkcionált, ma már óvoda működik falai között.

Az 1920-as években a Szentháromság tér több más épületével együtt a renoválás során eredeti kinézetét megváltoztatták, de a 2004-es teljes körű restaurálás igyekezett visszaadni az eredeti architektúrát. Tulajdonképpen két bejárattal rendelkező épület, melynek egyik bejárata az Asztrik tér felé, a másik bejárata a Kossuth Lajos utca felé nyílik.

Az épület Szentháromság térre néző homlokzata közepén egy kerek, körülbelül 70-80 cm átmérőjű dombormű volt látható a 2004-es restaurálásig. A dombormű Mária anyját, Szent Annát és Szűz Máriát, továbbá a

gyermek Jézust ábrázolja a báránnyal, mely a restaurálás során a Kossuth Lajos utcai bejárat fölött lévő falmélyedésbe került.

Az egyházi ingatlanok államosítása után az épületet sokfajta célra hasznosították. Ma óvodát működtet benne az egyház.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Kanonoki ház - Szentháromság tér 2-3.

A kalocsai Szentháromság téren elhelyezkedő kanonoki házat az 1780-as években Patachich Ádám érsek építtette. A ma kollégiumként funkcionáló épület volt már érseki iroda is, nyugdíjas papi otthon, és egy darabig a honvédség kommandáns hivatala is itt működött, valamint nőtlen tiszti szállónak is használták.

Az egyemeletes copfstílusú épület két, egymás mellé épített házból áll, mindkét végéhez csatlakozik egy-egy átívelt kőkapu, amely kiemeli az épület ikerház jellegét.

A déli kapubejárót néhány évvel ezelőtt egy üzlettel beépítették, de a kapubejáró boltívét meghagyták.

1956 végén, amikor a szovjet csapatok megszállták Kalocsát, itt működött a szovjet városparancsnokság. Később a honvédség kommandáns hivatalát és a nőtlen tisz-

ti szállót helyezték ide. A honvédség kiköltözése után az épület ismét egyházi kezelésbe került. 1976. febr. 1-től az épületben az egyházmegye nyugdíjas papi otthona működött. A 2000/01-es tanévtől pedig a Nagyasszonyunk Katolikus Általános Iskola és Gimnázium kollégiuma működik az épületben. A ház északi kapuja melletti falon lévő tábla utal az épület műemlék voltaára.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Margit Malom

Kovács Antal 1908-ban vásárolta meg Kri-govszky János paprikamalmát, az egykori gőztéglagyárat, amit átépített gabonamalommal és Margit Malomnak nevezte el. A kisteljesítményű malom helyett Kovács Antal hamarosan új, korszerű malom építésébe kezdett. A város közepéhez közelebb 1911-ben kezdték meg az új malomépület építését, amely 1912. január 15-re készült el. A malom 1914 folyamán társas vállalkozássá alakult, az évek folyamán bővítették, és a teljesítménye is növekedett.

1928-ra a malom eladósodott melyet egy bankcsoport Margit Gőzmalom és Terményforgalmi Rt. néven működtetett tovább. A világgazdasági válság a malom fölött sem múlt el nyomtalanul. 1933 végére a Margit Malom működésképtelenné vált. Ekkor Friedrich Antal vette bérbe az álló malmot és megindította az őrlést.

A malom feleslegessé vált épületeiben pedig paprika beváltóhelyet alakított ki, ami 1941-ig működött a Margit Malomban. Ebben az évben járt le Friedrich Antal malomigazgató bérleti szerződése. A Margit Malom részvénytársasággá alakult, 1949-ben pedig államosították, így lett a későbbiek során a Bács-Kiskun Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari V. kalocsai malma. Később a malom elavult berendezéseit korszerűsítették és további gabonaraktárakat is építettek. 1991-ben a malom Viktória Első Magyar Gabona Rt néven részvénytársasággá alakult, amelytől a Margit Malmot 1998. április 1-jén az Agrimill Rt. bérbe vette, majd megvásárolta.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolanővérek zárdája

A Kalocsai Iskolanővérek zárdáját 1858-1860-ban Kunszt József érsek építtette. Az intézet vezetését a Csehországból hívott iskolanővérekre bízta. Ők vezették a kalocsai zárdában alapított iskolákat. A romantikus stílusú, eredetileg egyemeletesre tervezett épület Asztrik téri szárnya és a zárdatemplom az intézet 1860-as megnyitására készült el.

Az évek során újabb épületrészekkel bővült a zárdá. Mai kinézetét az 1913-14-es építkezés során nyerte el.

A 2. világháború alatt a zárdá egy része hadikórházként is működött.

Az iskolaállamosítások miatt 1950 júniusában az iskolanővéreket elhurcolták Kalocsáról, az iskolák pedig fokozatosan megszűntek. A megüresedett épületegyüttesbe új oktatási intézmények kerültek.

Többek között működött itt mezőgazdasági és közgazdasági szakközépiskola, leány diákotthon, ének-zenei általános iskola is.

Ma, a Bajai Szakképzési Centrum Kossuth Zsuzsanna Technikum működik az épületben. A zárdá megszűnése óta a templom, melyet Szent József tiszteletére szenteltek fel a belvárosi plébániához tartozik.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Kanonoki ház – Szent István király út 1-3. Nagyrépos-ti palota

A jelenleg irodaépületként funkcionáló építményt az 1780-as évek elején Patachich Ádám érsek építtette. Eredetileg a kalocsai székesfőkaptalan élén álló nagyrépostok lakhelye volt.

Itt működött a káptalan és az érsekség irodája is 1950-ig.

Az egyemeletes saroképület, melyen Takács Márton nagyrépost címere is megtalálható, barokk homlokzati kiképzéssel díszített. A kovácsoltvas korláttal övezett erkély korlátján pedig Takács Márton monogramja is látható.

Az épületet az 1920-as évek második felétől „Vass miniszter háza” néven is emlegették, utalva Vass József vallás- és közoktatásügyi, majd népjóléti és munkaügyi miniszterre, aki 1924-től haláláig kalocsai nagyrépost volt, nagyréposti rezidenciája ebben a házban működött.

Az egyházi ingatlanok államosítása után a Kalocsára helyezett honvédség lakásként használta az épületet. Később az emeleti részt a földhivatal kapta meg. 1990-től az épület földszinti részén lévő helyiségek egy részét politikai pártok Kalocsán működő szervezetei használják. Az épület műemlék voltát a kapu mellett elhelyezett tábla jelöli.

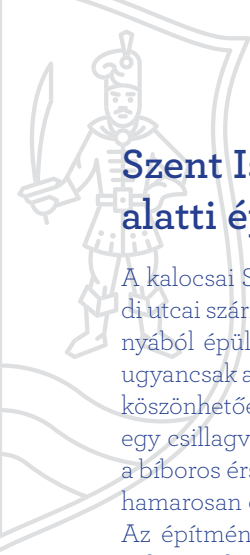
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Szent István Gimnázium Hunyadi utca 23-25. szám alatti épületszárny

A kalocsai Szent István Gimnázium Hunyadi utcai szárnya Haynald Lajos érsek adományából épült 1869-ben. Nyolc évvel később ugyancsak az érsek nagylelkű felajánlásának köszönhetően, 1877-ben az épület tetejére egy csillagvizsgálót emeltek, melyet később a bíboros érsekről neveztek el. A gimnázium hamarosan országos hírű intézménnyé vált. Az építmény különlegessége a csillagvizsgáló megléte mellett a díszítésekben rejlik. Ablakainak mellvéd mezejében és a fogrovatos díszítésű szemöldökpárkányok felett növényi ornamentikájú mezők jelennek meg. A bádогоzott kupolával rendelkező három emelet magas csillagvizsgálót pedig egy kovácsoltvas erkély is övezi.

Az intézmény Hunyadi utcai szárnya a két-kupolás csillagvizsgálóval a tetején, ma is elbűvölő látványt nyújt és a régi időket idézi.

FELLELEHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

A Kalocsai Jézus Szíve búcsú és körmenet

A Jézus Szentséges Szíve iránti tisztelet a kereszténységben ősi gyökerekre nyúlik vissza.

Az egyház hivatalos liturgiájában IX. Pius pápa jelölte ki a helyét, amikor 1856-ban az Úr napja utáni második vasárnapot követő pénteken megtette Jézus Szíve főünnepének. Magyarországon is nagy hagyománya van a Jézus Szíve kultusznak, amit különösen a jezsuiták terjesztettek, és Kalocsa az egyik fellegvárának számít. Az első három jezsuita 1760-ban érkezett Kalocsára, hogy az egyházmegye lelkipásztori munkájában segítsenek. Kunszt József érsek a jezsuitákra bízta a gimnázium vezetését, megalapította a Szent István király nevelőintézetet.

Az egykori piarista templom helyén pedig felépült a város egyik fő utcájának arculatát meghatározó Szent István király templom, ami a hozzátartozó gimnáziummal és nevelőintézzettel a jezsuiták vezetése mellett a Jézus Szíve kultusz éltetője és terjesztője lett nemcsak Kalocsán, hanem a régióban is. Máig tartó hatása kézzelfogható a kalocsai Jézus Szíve búcsú és a hozzá tartozó körmenet élő hagyományában. Az Oltáriszentséget követő imádkozó és éneklő közösség előtt a gyermekek viseletbe öltözve szórják a szirmokat az Úr elé.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kalocsa

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Hímzés

A kalocsai hímzés első korszaka, a „singlölés”, mely kizárólag lyukakat hímzett fehér fonallal, az 1860-as években a kalocsai Szeidler-család ütfőfái mintája alapján alakult ki.

A polgári mintára igazított formavilág néhány év alatt sajátos kalocsai paraszthímzéssé fejlődött az „íróasszonyok” és „varóasszonyok” keze nyomán. A hímzett ruhadarabok beépültek a gyári termékekből összeállított viseletekbe.

A singlölést kitaláló generáció gyermekei továbbfejlesztették az anyai örökségeket és a fekete, kék, piros fonalak, valamint egy új technika, a töltött varrás bevonásával egy új motívumvilágot alakítottak ki az 1880-as években.

A 19–20. század fordulóján a harmadik generáció újabb három színt – zöld, sárga, bordó – vontak be, s megnövelték a motívumok számát és a csokrok méretét.

A 1920-as évek végén a negyedik generáció, a dédunokák nagyméretű virágokkal és hatalmas csokrokkal betöltötték a rendelkezésükre álló teljes felületet, és már 32-féle színt alkalmaztak.

A kézi hímzés mellett négy új technikát fejlesztettek ki: a „riselinezést”, a „madeirát”, az „üresvarást” és a „rátétest”, mely technikák általában a módosabb családok textiljeire kerültek.

Az 1950-es évek elején az ötödik generáció, az ükunokák is megkezdtek saját hímzésviláguk kialakítását.

A paraszttársadalom termelőszövetkezetek létrehozása nyomán történt megszűnése megakadályozta a pota néprajzi csoport népművészetének további fejlődését. Az 1950–1960-as évek fordulóján az ún. kivetkőzéssel, amikor a nők elhagyták hagyományos parasztviseletüket, megszűnt a kalocsai népművészet legnagyobb felvevőpiaca. A termelés nagyobb részt a lakástextíliákra és a dísz tárgyakra korlátozódott. Ebben az idő-

ben az 1952-ben alapított Kalocsai Népművészeti és Háziipari Szövetkezet fogta össze a népi specialistákat, akiknek termékei és bemutatói a világ összes tájára eljutottak. A rendszerváltás után megszűnt a szövetkezet, a valamikori piacok jelentős része elveszett. Napjainkban a dísz tárgyak előállítására a legfontosabb alkotó terület, de jelentős maradt a helyi közösség lakástextiljeinek készítése is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Írás

A hímzés kialakulásával egy időben megjelentek azok az ügyes kezű asszonyok, akik a motívumokat a textíliára rajzolták. Ezeket a személyeket a kalocsaiak „íróasszonyoknak” nevezték, akik „írták vagy kiírták” a mintákat. Egymással való versengésük hatására újabb technikák keletkeztek, újabb motívumok születtek (főként rózsza variációk). Mindenkinek egyéni írási stílusa lett, amiről felismerhetővé váltak a híres íróasszonyok, mint például Király Ilus, aki újításaival nagyban hozzájárult a kalocsai népművészet gazdagításához.

Minden korszaknak megvolt a divatos íróasszonya, akik a helyi megrendelők mellett a távoli szállásokról érkező igényeket is kielégítették, ezzel hozzájárultak a pota néprajzi csoport népművészetének egységesüléséhez. Az „íróasszonyok” tudása általában (de nem törvénytörően) anyáról lányára örök-

lődött, s néhány család esetén 150 esztendeje folyamatosan él.

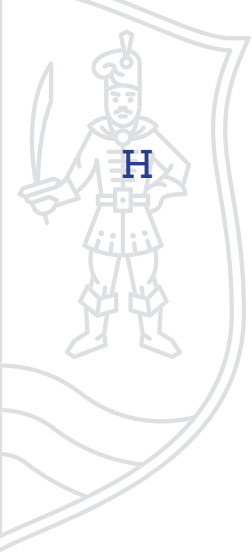
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kiskunhalas

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Feltöltés alatt...

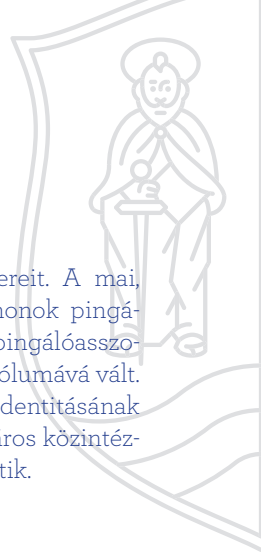
Pingálás

A magyar nyelvterületen nagyon kevés helyen díszítették színes motívumokkal a falfelületeket, kizárólag Kalocsán alakult ki a ma is jellemző, gazdag formavilág.

A kalocsai pingálás eredetét nem ismerjük, annyit tudunk, hogy 1882-ben már a kalocsai házak jellegzetessége volt. Az „elsőház” falának felső részén piros és kék, váltakozó szélességű alapra szimmetrikusan elhelyezett virágornamentikát festettek. A 19. század végétől a bútorokról és hímzésekről egyre több motívum vándorol át a falakra, s az alapszínek között megjelent a zöld. A pingálás 3. korszakában – az 1930-as évektől – a falfelületeket hatalmas csokrokkal borították be, de a koszorú kiegészítésképpen mindvégig megmaradt.

A pingálóasszonyok túlnyomó többségükben azonosak voltak az „íróasszonyokkal”. Míg az írás a korábban ismertetett módon tovább él, addig a pingálás napjainkra már

elveszítette megjelenésének tereit. A mai, globalizálódó világban az otthonok pingálására általában nincs igény, a pingálóasszonyok otthonainak státuszszimbólumává vált. A pingálás azonban Kalocsa identitásának szerves része maradt, ezért a város köztisztviselői ma is pingálással díszítik.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Vasútállomás

A Kiskőrös - Kalocsa vasúti szárnyvonal 1882. december 5-én nyílt meg. Megépülése előtt több terv született a vasútállomás helyéről, végül azonban az érsekuradalmi tég-lavető mellett, a városközponttól legmesz-szebbre eső vasútállomás mellett döntöttek. Az első állomásépület ideiglenes jelleggel épült, melyet 1937-38-ban Gábor Lajos kalo-csai festőművész tervei alapján átépítettek és népművészeti motívumokkal díszítettek. Az átalakított állomásépület 1938. június vé-gén készült el.

Később az állomásépületet a MÁV vasúti műemlékké nyilvánította, amit az épület falán elhelyezett műemlék tábla bizonyít. Az épület utolsó, teljes körű tatarozása 1983 nyarán kezdődött. A felújított állomásépüle-tet 1985. július 9-én adták át. Az épület falán található a Duna menti ellenforradalom ide-jén elesett vörösőrök emléktáblája.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Zeneiskola

A kalocsai papnevelő intézetet Hunyadi utcai egyemeletes szárnyában ma zeneiskola működik. Megépítésének történetének fontos momentuma, hogy a nagyszemináriumot – melyhez később építették a mostani zeneiskolai szárnyat – 1733-ban Patachich Gábor érsek alapította. Az oktatás 8 papnövendékkal indult az eredetileg érseki vendégfogadónak készült épületben.

Klobusiczky Ferenc érsek kezdte a nagyszeminárium új épületének építését a főszékesegyház szomszédságában, a mai Szent István király út elején. Az épület alapkövét 1757. június 13-án rakták le, és 1764. augusztus 15-én adták át rendeltetésének.

A nagyszeminárium abban az időben egyemeletes, barokk stílusú, L alakú épület volt, hosszabbik szárnya a mai Szentháromság térre, rövidebb szárnya mai Szent István király útra nézett. Az épület első bővítése idején, 1807-ben Kollonich László érsek hú-

zatta fel a második emeletet. Klobusiczky Péter érsek építtette a Hunyadi utcai egyemeletes, klasszicista stílusú szárnyat. Az épületegyüttes Hunyadi utcai egyemeletes szárnyába, - amelyet a főépületnél előbb alakítottak át, 1972 novemberében költözött be a zeneiskola.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

épített környezet

Kecel Város Önkéntes Tűzoltóságának története és tevékenysége

Az 1860-as években Kecelen a tűzoltó teen-dőket még csak két községi hajdú látta el, akiknek az összes felszerelése egy úgynevezett munkafecskendő, egy fatengelyes vízszállító lajt, valamint egy lajtorja és néhány vödör volt.

Gróf Széchenyi Ödön kezdeményezésére az ország tűzoltói csatarendbe álltak, és 1870. április 14-én Kecel előjárósága is úgy határozott, hogy megalakítják a szervezett tűzoltás önkéntes egyesületét. Magyarországon időben az elsők közötti, Bács-Kiskun megyében a legelső önkéntes tűzoltó testület a keceli.

Az évek során a történelem viharai az egyesületet sem kímélték, de a tűzoltóság mindig újrászerveződött, létszáma folyamatosan növekedett és technikája is egyre bővült és korszerűsödött, a mai napig igazodik a kor elvárásaihoz.

A keceli tűzoltóság elsőként kapott engedélyt egy mozgógépszínház működtetéséhez.

1948-ban pedig megalakították a tűzoltóság fúvószenekarát, amelyet később megyei tűzoltózenekarnak neveztek ki.

Kecel város önkéntes tűzoltói megbízhatóan, önfeláldozóan, hőiesen és önzetlen odaadással végzik munkájukat ma is. Tevékenységükre szükség volt a múltban, szükség van napjainkban és nagy szükség lesz a jövőben is, mert helytállásukkal életet, vagyont mentenek és nagyszerű példát mutatnak közösségépítésből is.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

kulturális örökség

„Lecek” fali integráció, Victor Vasarely alkotása

„A művészetnek közkinccsé kell válnia” - vallotta Victor Vasarely, akinek számos alkotását megtaláljuk a világ nagyvárosaiban. Megtiszteltetés, hogy a magyar származású, világhírű művész egyik szabadtéri alkotása Kecelen látható.

A „LECEK” alkotás, amely Kecel Nevelési Központjának falát díszíti, a település öszszefogásának, művészet iránti tiszteletének, szép iránti szeretetének jelképe.

Egyik érdekessége, hogy elnevezése magában rejtje a város nevét, hiszen Lecek visszafelé olvasva Kecel.

Hogyan került a neves művész alkotása Kecelre?

Dr. Koszta Sándor állatorvos kereste fel kérésével Vasarelyt, hogy Kecel Nevelési Központjának üres falára varázsoljon életet. A

híres festő először elutasította ezt a felkérést, majd később mégis elfogadta és 1984-ben a Zsolnay gyár közreműködésével el is készítették a mozaikokból álló alkotást.

A Nevelési Központ második épületét és egyben a fali integrációt a település 250 éves újratelepítésének jubileuma alkalmából rendezett ünnepségen adták át. Az épületet 1984. augusztus 31-én avatták fel, melynek tér felőli oldalát díszíti a kompozíció.

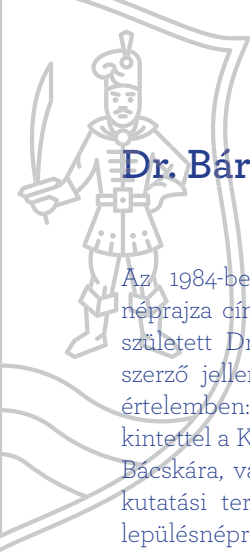
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

kulturális örökség, épített környezet

Dr. Bárh János: Kecel története és néprajza

Az 1984-ben kiadott Kecel története és néprajza című monográfiát a Jánoshalmán született Dr. Bárh János szerkesztette. A szerző jellemző kutatási területei földrajzi értelemben: a Duna-Tisza köze, különös tekintettel a Kalocsai-Sárközre és a történelmi Bácskára, valamint a Székelyföldre. Jellemző kutatási területei tartalmi értelemben: településnéprajz, társadalomnéprajz, vallási néprajz, agrártörténet, népesedéstörténet, életmódtörténet, a magyarországi parasztság XVIII-XIX. századi története. Munkája a vármegye egyik fontos településének történetét tudománytörténeti szempontból is korszakalkotó módon, máig is érvényes módszerrel bemutató történeti- néprajzi szemléletű kiadvány.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kecel

KATEGÓRIA
kulturális örökség

A Kecskeméti Városháza épülete

A kecskeméti városi tanács 1890-ben hirdett tervpályázatot egy új városháza megépítésére, mivel a korábbi épület olyan rozoga volt, hogy a város szegényfoltjaként emlegették. Öt pályamű érkezett, a bíráló bizottság Lechner Ödön és Pártos Gyula „sem magasság, sem mélység nem rettent” jeligéjű tervpályázatát találta a legjobbnak. A mai városháza 1893 és 1897 között épült, a magyarországi szecessziós építészet gyöngyszeme, Kecskemét város leghíresebb középülete. Az épület négy saroklinézás (keskeny és lapos függőleges falsáv, a falfelület tagolására), főhomlokzatán középrilazítással kiemelt, nagyjából téglalap alaprajzú.

Az 1911-es földrengés során a városháza is komoly károkat szenvedett, Lechner felügyelete mellett állították helyre. A Dísztermet Székely Bertalan 1895 és 1897 között készített freskói díszítik.

Horthy Miklós kecskeméti bevonulásának (1919. november 23.) huszadik évfordulóján a közgyűlés újabb freskó elkészítéséről határozott, ezt a falfestményt Pándy Lajos készítette, az alkotás 1944-re készült el. A városháza legújabb, teljeskörű felújítása 2023-ban fejeződött be.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kecskemét

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Bahget Iskander fotóművész életműve

Bahget Iskander Kecskeméten élő fotóművész 1943. augusztus 14-én született El-Barazinban, Szíriában. Több mint 50 éve, 1967 óta él Magyarországon, Kecskemét-Hetény-egyházán. 1976-ban mérnök-tanári diplomát szerzett Magyarországon, 1979 óta magyar állampolgár.

1968 óta foglalkozik fényképezéssel, többször szerepelt országos csoportos és egyéni kiállításokon. Több mint 250 alkalommal állította ki képeit egyéni tárlatokon. Számos szaklap és médium foglalkozott személyével Magyarországon és külföldön egyaránt.

Fekete-fehér szociofotói, a magyar tanyavilágot bemutató sorozata, portréi, a sivatagi világgal kapcsolatos tájképei bejárták egész Magyarországot és a világ több pontját.

Magyarországon hiánypótló és egyedülállóak a magyar irodalom és a képzőművészet több jeles képviselőjéről készült fotográfiái.

Többek között az Illyés Gyuláról, Faludy Györgyről, Buda Ferencről, Kányádi Sándorról, Sütő Andrásról, Gion Nándorról, Esterházy Péterről, Diószegi Balázsról és Tóth Menyhérről készült képek.

Szorosan kötődik a Forrás című irodalmi, szociográfiai, művészeti folyóirathoz, immáron több mint harminc éve. Alapításától megszűnéséig a Nagybaracscai Alkotótelep résztvevője, kiállítója volt. Rendszeres résztvevője a Veránkai Írótábornak.

Művészetének hatása átnyúlik települések és országok határain. Különleges látásmódjával képviseli a magyar kultúrát a világban. Művészete nem csak Kecskemét, hanem Bács-Kiskun vármegye számára is egyedülálló értéket képvisel.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kecskemét Táncegyüttes munkássága

A Kecskemét Táncegyüttes a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ Nonprofit Kft. fenntartásában 1976 óta működik. Több évtizedes hagyományörző tevékenysége révén több ezer fiatal ismerhette meg népművészetünk értékeit és a Kárpát-medence népzenei és néptánc kincsét.

A Táncegyüttes sok száz fellépéssel és bemutatóval öregbítette Kecskemét és vármegyének hírnevét, ápolta a „hírös” város hagyományait, illetve szerzett örömet lakóinak, kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

A Táncegyüttes a Kárpát-medence magyar és más nemzetiségű népeinek táncát állítja színpadra, ezen belül a kecskeméti és a Bács-Kiskun vármegyei néptánc hagyományok felkutatása és megőrzése, átmentése terén kiemelkedő művészeti tevékenységet folytat. A Táncegyüttes állandó szereplője Kecskemét és Bács-Kiskun vármegye tár-

sadalmi, gazdasági, kulturális ünnepeinek, többek között a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál, a Hírös Hét Fesztivál, a Kecskeméti Népzenei Találkozó és a Kodály Művészeti Fesztivál rendezvényeinek.

FELELŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár

Helyismereti gyűjteménye

A gyűjtemény meghatározó fontossággal bír mind a vármegye, mind a vármegyeszékhely történetének feltárása, kutathatósága és népszerűsítése szempontjából, mivel az ehhez szükséges forrásokat koncentráltan őrzi, gyűjti és bemutatja. A könyvtár önálló gyűjteményeként 1952 óta végzi feladatát, mivel az ekkor született könyvtári törvény ezt minden vármegyei könyvtárnak feladatává tette. Benne a vármegyére, annak településeire, a vármegyében működő testületekre, az itt élő nevesebb személyekre, létesítményekre, a vármegyében zajló rendezvényekre vonatkozó – nyilvánosságra hozott, sokszorozott, túlnyomórészt nyomtatott – dokumentumok teljességét őrzi. A helyi szerzők műveit és a helyi kiadók kiadványait is gyűjtik, tehát a vármegyéről szóló és a vármegyében született dokumentumok gyűjtőhelye. A gyűjtemény dokumentumaiban és a vármegyei sajtóban megjelenő helyismereti informá-

ciók összegyűjtésével és feldolgozásával helyismereti információs adatbázist is épít, tematikus digitalizációt végez. Nemcsak az írott, hanem a vizuális dokumentumokat is gyűjti. Tevékenysége mindenképpen vármegyei jelentőségű, ám 2022-ig csak a szolnoki Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár Helyismereti gyűjteménye kapott helyet a vármegyei értéktárban 2015-ben.

Mint a vármegye történeti forrásait írott és tárgyi örökségként, fizikai vagy digitális formában gyűjtő és őrző gyűjteményként számolhatunk Bács-Kiskun vármegyei jelentőségével.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Máday Norbert 1848-49-es gyűjteménye

Máday Norbert 1970. április 9-én született Kiskunhalason. A szabadságharcban részt vett huszártiszt és református pap ősei, valamint a történelem iránti szeretete fordította a magyar múlt és annak tárgyi emlékeinek keresése irányába. 7 éves kora óta gyűjti és kutatja a magyar történelmi múlt megmaradt emlékeit, bélyegeket, könyveket és rekvizitumokat. 28 éves kora óta az ország számos múzeumában mutatta be eddig gyűjteményének tárgyait azzal a céllal, hogy a magyar fiatalok megismerhessék múltjuk emlékeit és közelebb hozza hozzájuk ezeket a történelmi korokat.

A Máday-gyűjtemény legnagyobb és legértékesebb részét az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emlékei teszik ki. Ennek részei dísz- és szolgálati fegyverek, huszártarsolyok, fotók, festmények, valamint egyéb tárgyi emlékek, melyeket már számos országos kiállításon láthatott a közönség. A gyűjtemény egyedülálló módon képes bemutatni

a magyarság történetét az érdeklődők számára. Jelentőségét tekintve az 1848-as kollekciója ma Magyarország legnagyobb, magánkézben lévő gyűjteménye, amely országos múzeumok anyagával vetekszik.

A gyűjtemény unikális darabjai:

1. Lázár Vilmos honvédtábornok, aradi vértanú díszszablya
2. Gyulai Gál Miklós honvédtábornok panyókás sapkája
3. 1848-49-es tábornoki huszártarsoly
4. Beöthy Ödön kormánybiztos díszszablya
5. Deák Ferenc pipája
6. Gáspár András honvédtábornok portréja
7. Könyvek Széchenyi István könyvtárából
8. Klapka György honvédtábornok díszszablya
9. Kossuth Lajos tányérja

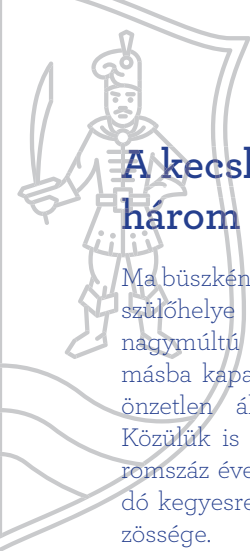
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A kecskeméti piarista kulturális örökség három évszázada

Ma büszkén vallja minden kecskeméti, hogy szülőhelye vagy választott otthona igazi, nagymúltú iskolaváros. Ez a cím sok egymásba kapaszkodó generáció munkájának, önzetlen áldozatvállalásának köszönhető. Közülük is kiemelkednek a több mint háromszáz éve megszakítás nélkül munkálkodó kegyesrendi atyák, a piaristák rendi közössége.

A kecskeméti iskolában az 1714-es alapítás óta szinte folyamatos a tanítás. Először latin nyelvű, klasszikus műveltséget biztosító középiskolát indítottak útjára. 1758-tól pedig már tantárgyként tanították a magyar nyelvet.

A piaristák lelkes és odaadó munkája nyomán messze vidékről sereglettek ide a tanulni vágyó ifjak: a Dunántúlról, a Felvidékről, sőt még Erdélyből is. A kis- és nagykunsági, jászági magyar fiúkkal együtt jártak német polgárgyerekek, szlovákok, szerbek, dalmá-

tok, hogy a magyar nyelvet elsajátítsák.

A kecskeméti Piarista Gimnázium, Kollégium, Általános Iskola és Óvoda ma is Bács-Kiskun vármegye és a Duna-Tisza közének jelentős katolikus tanintézménye.

A piarista nevelés alapelve máig változatlan. „PIAETAS ET LITTERAE”: Hittel és tudománnyal, vallja ma is a rend ősi jelmondatában összefoglalt pedagógiáját a kecskeméti iskola is.

A keresztény értékmentő szolgálat elismeréseként a Magyar Örökség és Európa Egyesület 2019-ben Magyar Örökség kitüntető címben részesített nyolc katolikus gimnáziumot, köztük a kecskeméti Piarista Gimnáziumot is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kecskeméti baracklekvár

Kecskeméten és környékén a kajszibarack termesztése és feldolgozása több száz éves múltra tekint vissza. A kecskeméti baracklekvár egyedinek tekinthető, hiszen előállítása megfelel a forrásanyagban leírt technológiának és a méltán „hirös” barackfajtákból készül. A Magyar Kajsz, Pannónia, Bíbor kajsz, Bergeron barackfajtákból előállított lekvárt a magas gyümölcsstartalom, a kiváló íz és a válogatott alapanyagok teszik kivételessé és ellenállhatatlanná. Valamint a hagyományos, kézműves feldolgozási módszer adja a termék különlegességét.

A Kecskeméti baracklekvárt a hagyományos receptúra alapján állítják elő. A teljesen érett gyümölcsöt forró vízben mossák meg, hogy könnyebb legyen a héját eltávolítani.

A hámozást kézzel vagy késsel végzik és a mag eltávolítása is kézzel történik.

A kimagozott barackot fazékba tesszik rétegesen, fél napig állni hagyják, majd összekeverik. Lassú tűzön addig főzik, amíg a kanál

után húzott „csík” lassú összefolyású nem lesz.

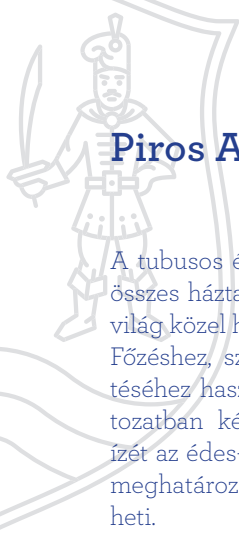
KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

Piros Arany

A tubusos étélizesítő krémet hazánk szinte összes háztartásában ismerik, sőt ma már a világ közel húsz országába exportálják. Főzéshez, szendvicsek és hidegtálak díszítéséhez használják. Csípős és csemege változatban készül. Ízfokozót nem tartalmaz, ízét az édes-, erős- illetve a pritaminpaprika meghatározott arányú keverékének köszönheti.

A Piros Arany étélizesítőt, a 60-as évek közepén az Univer Product Zrt. jogelődje, az Univer ÁFÉSZ hetényegyházi konzervüzemében fejlesztették ki, mely rövid idő alatt a magyar háztartások elmaradhatatlan étélizesítője lett. Népszerűsége ma is töretlen.

Az 1965-ös indulás után 4 évvel már több, mint egymillió tubust adtak el belőle. A ma Kecskeméthez tartozó Hetényegyházán utcát neveztek el róla, mely jelzi a termék gazdasági jelentőségét és tradícióvá válását.

A termék megtalálható a Magyarország hagyományos és tájjellegű mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeit tartalmazó, Hagyományok - Ízek - Régiók” (HÍR”) gyűjteményben. 2010-ben a Piros Arany és az Erős Pista az elsők között nyerte el a HÍR-védjegyet is. A Piros Arany 2016-ban a Hungarikumok Gyűjteményébe került, az agrár- és élelmiszergazdaság szakterület szerinti kategóriában.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Buda Ádám Tinódi-díjas énekmondó hagyományőrző tevékenysége

Buda Ádám énekmondó neve ismerősen cseng sokak fülében, hiszen a művész megannyi fesztivál, megemlékezés és rendezvény vendégeként a reneszánsz zenei világot ismerteti meg közönséggel.

Buda Ádám 1965-ben született Kecskeméten. Édesapja, Buda Ferenc Kossuth-díjas költő, műfordító. Az ő tevékenységének és baráti körének is köszönheti, hogy sok művésszel, népművésszel találkozott már gyerekként. Így jutott el Kobzos Kiss Tamás egyik előadására is, ahol a reneszánsz zenei világ teljesen magával ragadta. Olyannyira, hogy koboztanulmányokat kezdett Kobzos Kiss Tamás segítségével.

Mintegy húsz évig zenetanárként adta tovább tapasztalatait, tudását a Garabonciás Együttes oktatójaként, valamint a győri Harmónia Művészeti Központ tanáráként.

Az elmúlt negyedszázad során több együttessel is zenélt, kinek-kinek hangfelvételein

is közreműködve. Jelenlegi zenekara a Fabula Régi-zene Együttes.

1990-ben a Kaláka Fesztivál pályázójaként a díjak többséget, 2009-ben pedig a Magyar Régi-zenei Társaság Tinódi-lant díját kapta.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskőrösi Szent József Katolikus Templom

Kiskőrösön, a 19. század elejéig kevés római katolikus vallású ember élt, azonban a városba költöző mesterembereknek köszönhetően számuk emelkedni kezdett, így az addig használt imaház kicsinek bizonyult. Ezért egyre sürgetőbbé vált egy templom felépítése.

Az 1825-26-ban felépített neobarokk stílusú templomot, amit Szent Józsefről, a Szent Család védelmezőjéről és az iparosok védőszentjéről neveztek el.

A templom főoltára a század utolsó évtizedére nyerhette el mai formáját. A felső, kisebbik oltárkép, amely a Szent Családot ábrázolja, még a 18. században készült, míg a nagyobb oltárt, amelyen Szent József látható a gyermek Jézussal, 1890-ben festette Jakobey Károly festőművész.

A templomépület egészen 1931-ig megőrizte eredeti alakját, ekkor bővítették ki a ke-

reszthajó megépítésével. Ezzel azonban még nem ért véget a templom újabb kori megszületésének története.

A negyvenes évek elejére elkészült a ma is használt két manuális Angster orgona, 1942-ben pedig megérkezett a településre az egyházközség meghívására Karol Malczyk festőművész és Pawlik Milada tanárnő, a német megszállás elől menekülő lengyel házaspár, akik az országban mindössze öt település római katolikus templomát – köztük a kiskőrösit is – festették ki. Érdekességük, hogy a művész a bibliai személyeket az akkor élő felnőtt kiskőrösi katolikus előljárókról, hívekről, az angyalok arcképeit pedig a hittanra járó gyermekekről mintázta.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kunhegyesi Ferenc képzőművészeti munkássága

Kunhegyesi Ferenc 1970. július 17-én született Kiskunhalason. A vizuális művészettel autodidaktaként kezdett el foglalkozni, főként grafikai tevékenységet folytatott. Kifinomult tárgy- és emberábrázolásaiban kezdettől megbújt a humor és az objektivitás kettőssége.

Hatással voltak rá a rutinos kiskőrösi művészek is úgy, mint Kecskeméti István festőművész, Babucsikné Zeikfalvy Anna grafikusművész, akiktől sokat tanult. Később saját kifejezési formát keresve az olaj technika felé fordult. 2000-től Szentandrassy István Kossuth-díjas roma festőművész tanítványa lett, a közönség közös kiállításokon többször is találkozhatott a mester és tanítványa műveivel. Péli Tamás iskolateremtő festészetének követője. Folyamatos és kitartó munkával elérte, hogy önálló kiállításokkal hívták meg az országszerte. Művészi teljesítményét szakmai zsűrivel mérte meg, amikor 2014-

ben beadta felvételi kérelmét a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületébe. A MAOE-tagság a művész kvalitásainak és szakmai színvonalának biztosítója.

Kunhegyesi Ferenc képzőművészeti munkásságára jellemző az igényesség. Egyéni képei már nem csupán szülővárosában, de nemzetközi szinten is ismertek.

2018-ban megyei Prima-díjas lett.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Petőfi témájú kortárs képzőművészeti gyűjtemény

A Kiskőrösön található gyűjtemény Magyarország legnagyobb Petőfi témájú kortárs képzőművészeti gyűjteménye, amely országos lefedettséggel, sőt határon túl élő vagy onnan származó jeles képzőművészek munkáit is tartalmazza.

Mennyiségi, minőségi jelentősége mellett műfaji gazdagsága és a középpontba állított költői életrajz vagy életmű elemeinek magas színvonalú vizuális megformáltsága akár nemzeti mértékű képzőművészeti értéké emeli.

A képzőművészeti alkotások gyűjtését 1983-ban a kiskőrösi székhelyű Országos Petőfi Sándor Társaság kezdte el pályázatainak meghirdetésével, melyhez később Kiskőrös városa és a Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum is csatlakozott.

A gyűjtemény mára már több mint 600 zsűrizett munkából áll.

A kollekcióban vegyes műfajú munkák talál-

hatóak: szobrok, plakettek, érmek, objektok, művészkönyvek, egyedi és sokszorosított grafikák, olajfestmények, iparművészeti alkotások. A műveket a teljesség igénye nélkül az alábbi neves művészettörténészek zsűrizték: Aknay János, Benes József, Dr. Feledy Balázs, Dr. Losonci Miklós, ifj. Szurcsik János, Kopasz Tamás, Laczkó Ibolya, P. Szabó Ernő stb.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

épített környezet

Suba Róbert paralimpiai ezüstérmes, világ- és Európa-bajnok sportoló munkássága

Suba Róbert 1980-ban született Kiskunhalason. A középiskolát a kiskőrösi Petőfi Sándor Gimnáziumban végezte. Az ott eltöltött négy év során aktívan sportolt, atletizált és kézilabdázott. 1999-ben ejtőernyős balesetet szenvedett. Bár kerekesszékebe került, balesete után is kereste a sportolás lehetőségét. Először a párbajtőrben próbálta ki magát, majd miután a kajak kenu bekerült a paralimpiai sportágak közé, kajakozni kezdett. A paralimpiai ezüstérem, a világ- és Európa-bajnoki címek mellett számos díj és kitüntetés jelzi kitartását.

Tanulmányait sem hagyta abba, diplomát szerzett a Budapesti Műszaki Főiskolán. Jelenleg a Kiskőrösi Evangélikus Középiskolában recepciósként dolgozik, ahol rendkívül népszerű, kiváló példával elől járó ember mind a diákok, mind az intézmény dolgozói körében. A sport, a versenyzés iránti elköteleződése töretlen, melyben felesége, kisfia

és a teljes környezet is támogatja. A sportoló példát ad mindannyiunk számára, hogy nehézségeink leküzdhetők, céljainkat pedig csak kemény munkával és kitartással érhetjük el.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

sport

Tisza-levélgyűjtemény

A Tisza-család újonnan fellelt dokumentumai páratlan kurióznak számítanak, és kiemelkedő forrásértéket képviselnek. A Tisza-levélgyűjtemény Tisza Kálmán egykori miniszterelnök feleségének és Paulina lányának a levélváltásait tartalmazza.

A Tisza István miniszterelnök húgához írott levelek forrásértékűek, tekintettel arra az ismert körülményre, hogy a Tisza-család geszti kastélyát 1944-ben a Vörös Hadsereg kifosztotta, majd könyvtárát és a fellelhető kéziratokat felgyújtotta, megsemmisítette. Degenfeld grófnő Paulina leányához írt levelek 1881-től 1913-ig íródtak. Tartalmuk bepillantást enged a Tisza-család belső szférájába, mely nemcsak az anya-lánya érdekes kapcsolatát tárja fel, de a két miniszterelnök – Kálmán és István – hétköznapijai is megelevenednek a levélváltás során. A későbbiekben a levélgyűjtemény a Ti-

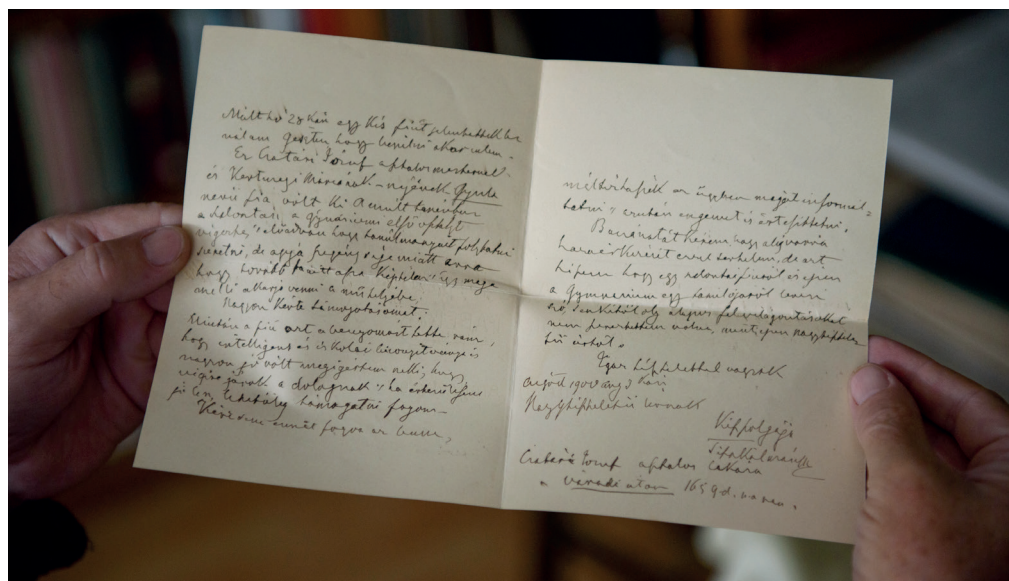
sza-kutatás fontos része lehet a történészek számára és új megvilágításba helyezheti a család krónikáját is. A levélgyűjtemény 2020 februárjában került Kiskőrösre, Krámer Iván gyűjtő tulajdonába.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskőrösi Evangélikus Templom - A templom, ahol Petőfi Sándort keresztelték

Bács-Kiskun megye evangélikus vallású lakosságának döntő többsége a Kiskőrösi járásban él. Kiskőrös városa az elmúlt évszázadban számszerűleg is az ország legnagyobb evangélikus gyülekezete volt. Az 1783-ban épült templom a Déli Evangélikus Egyházkerület egyik legnagyobb és legszebb temploma, az a tény pedig, hogy itt keresztelték a leghíresebb magyar költőt, mindenképpen méltóvá tette arra, hogy a települési mellet a megyei értéktárba is bekerüljön.

1823. január 1-én ebben a templomban keresztelte meg Martiny Mihály evangélikus lelkész Petőfi Sándort. A keresztelőkancsó a Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum, a keresztelőmedence pedig az Országos Evangélikus Múzeum gyűjteményében található.

A helyi egyház azóta is őrzi a keresztelési anyakönyvi bejegyzést, s a hagyományos szilveszteri Petőfi ünnep részeként az újév első óráiban a nagyközönség számára is megtekinthető.

A keresztelés ténye mindenképpen kiemeli ezt az épületet az ország templomai közül, a szakrális mellett pedig irodalomtörténeti pozíciót is biztosít neki.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Köllő Miklós: Petőfi Sándor egészalakos szobra

Köllő Miklós képzőművészeti alkotása különleges kulturális értéket képvisel, az ország legkarakteresebb, legszebb Petőfi szobra. Egyedülálló, nagyhatású, páratlan alkotás, mely történelmileg is rendkívül fontos műtárgy.

Köllő Miklós székely szobrászművész alkotását 1897. július 31-én Segesvár főterén avatták fel nagy ünnepség keretében, amelyen Magyarország számos településének – többek között Kiskunfélegyházának – a küldöttsége is részt vett. Akkor még nem gondolhatták a tiszteletüket tevők, hogy 25 esztendővel később e gyönyörű alkotás Kiskunfélegyháza főterét ékesíti.

A szobor az I. világháború viharos éveiben veszélybe került, így Segesvár 1913-ban a román betörés elől Pestre menekítette az alkotást. Később a „Nemzeti közkinsnek” nevezett szoborra több város is pályázott, ám végül Kiskunfélegyházára került. Az ava-

tóünnepséget 1922. október 29-én tartották. A szobor a Városháztéren helyezkedik el, szemben a Hattyúházzal, Petőfi gyermekkorának helyszínével.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Holló László Képzőművész Kör tevékenysége

Az 1960-ban alakult Holló László Képzőművész Kör több mint hatvan éve folyamatosan működik. Kiskunfélegyháza, illetve a megye egyik legrégebbi tradicionális közösségének célja a hagyományokon alapuló alföldi (táj) festészet és a kortárs művészet kapcsolatának képviselése, gyakorlati megvalósítása, a képzőművészet és közönsége közti kapcsolat megteremtése, a vizuális kultúra hagyományainak és megújuló formáinak szélesebb körben való terjesztése. A közösség legfőbb értéke abban mutatkozik meg, hogy professzionális és amatőr művészek közös programokon vesznek részt, segítve, tanítva egymást, valamint a közönséget (gyakran interaktív módon). A Holló László Képzőművész Körnek bárki tagja lehet. A hetente működő foglalkozásokon minden alkalommal 10-20 fő alkot együtt, de az aktív tagok száma, akik a kiállításokon is részt vesznek, 30 és 40 között mozog. A legidősebbek (az alapító tagok) 78-84, a legfiatalabbak 17 évesek.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

A közösség az elmúlt tizenöt évben egyre szélesebb kapcsolatrendszert épített ki Bács-Kiskun megye, illetve az ország más településein élő művészekkel. A tagok között van nagykőrösi, szegedi, tiszalpäri, csongrádi, kiskunmajsai, gátéri, szentesi alkotó is. Évtizedek óta ápolnak szakmai kapcsolatot a Budafoki Mészáros László Képzőművészeti Egyesülettel, illetve néhány éve a Szolnoki Művésztelep grafikai szekciójával, Tiszadán a Holló-hagyományok ápolóival. Minden évben Tiszalpäron tartják nyári alkotótáborukat, ahová a budafoki és szolnoki művészek is meghívást kapnak. Kiállításokat rendeznek (évente többet is) Kiskunfélegyházán és többek között Kecskeméten, Csongrádon, Orosházán, Tiszalpäron, Nagyköröson, Kisköröson, Tiszadán, Kapolcson, Budapesten. Bekapcsolódnak az országos kulturális eseményekbe (Magyar Kultúra Napja, Festészet Napja, Petöfi Emlékév stb.)

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Kiskunfélegyházi Zenebarátok Kórusának tevékenysége

A kiskunfélegyházi Zenebarátok Egyesülete által működtetett kórus több mint 25 éve alakult meg, zenekedvelő és a közösségi éneklésben örömet lelő felnőttekből. Alapító karnagyuk Kapus Béla tanár úr, aki 8 éven át, áldozatos munkával nevelte ki azt a zeneszerető és zeneértő gárdát, akik felnőtt korukban sem fosztották meg magukat a kóruséneklés élményétől.

Az egyesületet 22 éven át Lukács Ferenc vezette. Nagy lelkesedéssel, odaadással szervezte a kórus hivatalos ügyeit, az éves programtervezetet, találkozókat, hazai és külföldi utazásokat, ápolta a testvérkórusi kapcsolatokat. Kiemelkedő szerepe volt a kórus felvirágoztatásában, elismertetésében.

Őt követte Szatmári Imre karnagy, aki több mint 17 éve vezette a Zenebarátok Kórusát. Vezetése alatt a kórus három alkalommal kapta meg a legmagasabb minősítést az amatőr kórusok között. A vegyeskar jelen-

leg 40 fős tagsággal működik, az eltelt évek alatt több mint 250 fellépése volt itthon és külföldön. Mára 7 hazai és 2 külföldi testvérkórusal tartják a kapcsolatot.

A kórusművek előadásához a leggyakrabban zongorakíséret társul. Hosszú évek óta ezt a feladatot Bolla Julianna tanárnő látja el művészi fokon a Kiskunfélegyházi Zenebarátok Kórusában.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskunfélegyházi Libafesztivál

Levéltári adatok igazolják, hogy Kiskunfélegyházán az 1800-as évek elejétől nagy tömegekben tartottak libát a „Lúd Pást” kifejezéssel illetett, szárnyasoknak fenntartott közös legelőkön. Később a kukorica nagyobb térhódításával még elterjedtebb lett a libatömés, és hamarosan már tömegével hordták a libákat a vonatok a városból Nyugat-Európa országaiba.

A kiskunfélegyházi baromfitenyésztésnek 1854-ben már Európa-szerte jó híre volt. Karácsony táján hatalmas szállítmányok indultak a városból Angliába, Poroszországba csirkével, libával és tojással megrakodva. A tollból még a tengeren túlra is jutott. A századfordulón az akkor már igen jelentős baromfiexport része volt a libamáj és a libahús is. Országszerte híressé vált az 1949 szeptemberében megalakult Kiskunfélegyházi Tollüzem is.

A tradíció túlélte a háborúkat, rendszerváltásokat is, Félegyházán és környékén ma is sokan élnek libatartásból, -hízlalásból, így családok százai kötődnek valamilyen módon a fesztivál

központi szereplőjéhez, a libához.

Az első félegyházi libafesztivált 1999-ben rendezték meg a Móra Ferenc Művelődési Központ munkatársai Gulyás László vándormuzsikus közreműködésével. A magyar hagyományok tiszteletét és ápolását célzó Kiskunfélegyházi Libafesztivál rendezvényei között kicsik és nagyok egyaránt találnak élményt adó, hagyományörző programot. A kiváló magyar ízek mellett a hangulatról élő koncertek, táncbemutatók, hagyományörző játékok és gyermekprogramok gondoskodnak. A fesztiválozók a kézműves mesterségek művelőivel, hagyományörzőivel is találkozhatnak. A programsorozat idegenforgalmi szempontból is kiemelkedő jelentőségű, hiszen segíti a város fejlődését, és hasznot hozhat a településen élők számára. A Kiskunfélegyházi Libafesztivál túlnötte a város „falait” és a megye határait is, hiszen az ország számos pontjáról érkeznek vendégek a településre a fesztivál idejére.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Félegyházi őskereszt

A művesen faragott késő barokk stílusú őskereszt 1799-ben készült. A közutak mentén felállított, máig megmaradt szakrális emlékek közül Kiskunfélegyházán található a legkorábbi ilyen alkotás. Sokan Morvai-keresztként, vagy Vargák keresztjeként ismerik. A homokkőből készült, fehérre meszelt kereszt hat darab kőből áll (alapépítmény, talapzat darázkőből, Mária Magdolna tömbje, a kereszt alsó szára, a keresztszár Krisztus felsőtestével, a kereszt teteje az INRI-felirattal). Ma a Molnár-telepnek nevezett városrész egyik telkének kertjében áll.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Fejeték mocsár

A kiskunhalasi Fejetéki-mocsár a Duna-Tisza közére hajdan jellemző kiterjedt tőzeges mocsarak és nedves rétek egyik utolsó maradványa. Az 1992-ben 25 hektár kiterjedésben védetté nyilvánított, ma közel 34 hektárra bővült Fejetéki-mocsár a többi hátsági vizenyős területhez hasonlóan a csapadékból és a talajban szivárgó vizekből táplálkozik. Az elmúlt időszak térségi szintű talajvízszint csökkenése és az egymást követő csapadékhányos évek következtében a terület fokozatos kiszáradásnak indult. Ezt sikerült megállítani a vízmegőrzési projekt segítségével, amely az eredeti életfeltételek rekonstrukciójával a biológiai sokféleség megővését, ezzel ennek a ritka maradvány-életközösségnek a fennmaradását biztosítja. A terület fő jellegét az adja meg, hogy az elhalt növények anyaga az állandó vízborítású területek oxigénszegény körülményei között nem tudott teljesen lebom-

lani, így megindult annak felhalmozódása, tőzeggé alakulása.

A tőzeges talaj jelenlétét bizonyítja a terület növényzete is. A legmélyebb részekben viszonylag fajszegény, rekettyefűz bokrokkal tarkított mocsári nádasokat találunk, ezek szegélyeiben a terület legértékesebb társulásai, a zsombék- és magassásosok húzódnak meg.

A védett terület legértékesebb társulása a zsombéksásos, mely hajdan a Duna-Tisza közén nagy területeket borított. Vízrel borított, tápanyagban szegény, tőzegesedő, jellegzetes megjelenésű élőhelyek. A zsombékok olykor 1 métert is elérő sáscsomók, a közöttük lévő, vízzel borított részek a semlyékek, amelyek különleges vízi gerincteleneknek és a ma már igen ritka védett növénynek adnak otthont.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kiskunhalas

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Halasi csipke

A csipkevarrás már a XVII. századtól magas színvonalú volt Magyarországon. Mégis a magyar varrott csipke új, semmihez sem hasonlítható fejezete a halasi csipke megalkotásával kezdődött, mely Dékány Árpád rajztanár nevéhez fűződik, aki 1886-ban, főiskolai tanulmányai elvégzése után, a halasi gimnáziumban kezdte meg tanári és egyben művészi pályafutását.

Dékány eredeti magyar mintákkal és új technikával akarta létrehozni az általa elképzelt új csipkét. 1902-ben bemutatta terveit az Iparművészeti Társulatnak, amely azokat érdekesnek találta. Az 1903-ban megrendezett Iparművészeti Kiállításon aranyérmes szavaztak meg a halasi csipkének és az 1904-es Világkiállításon St. Louisban már elkápráztatta a nemzetközi közönséget is, megelőzve ezzel az akkor már ismert brüsszeli csipkét. Dékány megálmodott csipketerveit a kiemelkedő tehetségű helyi fehérneművarró,

Markovics Mária valósította meg, aki hosszabb próbálkozás után találta meg a más varrott csipkéhez nem hasonlítható megoldást. Technikájának különlegessége abban rejlik, hogy a motívumokat erőteljes körvonal veszi körül, a köztes teret pedig szövő-öltéssel és a hurok-öltés 60 féle változatával töltik ki. Az idők során a kézzel varrt csipkére nem tudott hatni az elgépiesedett világ, épp ez teszi a világon egyedülállóvá. A halasi csipke Magyarország nagykövete is a világban. Számos közjogi, egyházi méltóság kapott halasi csipkét a magyar állam ajándékaként, mint IV. Károly és Zita királyné, Julianna holland királynő, Hitachi japán hercegnő, Erzsébet brit uralkodó, Bush amerikai elnök felesége vagy a jordán királyné. De 1996-ban II. János Pál pápát is megajándékozták halasi csipkével.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dékáni Árpád életműve

Dékáni Árpád (Alsójára, 1861. április 11. – Borbánd, 1931. március 23.) iparművész, rajztanár. 1855- ben Budapesten szerzett tanári képesítést. Ez évtől a kiskunhalasi református gimnázium tanára volt. Aktív kulturális-közéleti tevékenységet folytatott a városban. 1893-94-ben szerkesztette a Kiskunhalas című lapot. Részt vett az önkéntes tűzoltóegyesület létrehozásában. 1902-től ő az egyik létrehozója a halasi csipkének. Ő tervezte a csipkéket, amelyeket Markovits Mária készített el rajzai alapján. 1904- ben a St. Louis-i, 1906-ban a milánói világkiállításon csipkéjével Grand Prix-t (nagydíjat) nyert. A vallás- és közoktatásügyi miniszter csipkevarró tanfolyamok szervezésével bízta meg. E szervezői munkával jelentősen erősödött a magyar háziipari mozgalom. 1902 és 1906 között minden halasi csipkét Dékáni Árpád tervezett. Csipkéin a jellegzetes magyar virágokat, állatokat (szarvas, galamb,

páva), leányokat, legényeket a szecesszió nővénytípusával, vonaljátsákkal kapcsolja össze. 1906- tól a fővárosban az Iparművészeti Főiskolán, majd az újpesti gimnáziumban tanított. 1915-ben nyugdíjazták, utána Borbándra költözött, és ott élt haláláig.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kiskunhalas

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Erzsébet királyné kiskunhalasi szobra

A városi közgyűlés rendelte meg Erzsébet királyné szobrát, amely Halas első világi szobra lett. 1899. július 22-én aláírták a kivitelezésre vonatkozó szerződést. Ez kikötötte, hogy a mellszobor carrarai márványból készüljön és életnagyságú, mintegy 60 cm magas legyen, talpazata pedig „fehér, szürke, vagy vörös magyarországi márványból készítessek.” A szobrász az első márványtömb anyaghibája miatt új szobrot kényszerült faragni, a már majdnem kész mű helyett. 1902-ben került átadásra, nagy ünnepség keretében. 1955 óta a Thorma János Múzeum Gyűjteményébe tartozik. Először a város közgyűlési termében volt elhelyezve, 2001 óta a Csipkeház előterében látható.

Nagy Kálmán (1872. április 17. – 1902. február 23.) szobrász alkotása. Szülővárosában járt gimnáziumba, ahol rajztanára Dékány Árpád hamar felismerte tehetségét, és a művész-pálya felé irányította a figyelmét. 1888. szeptemberében Budapestre került az Iparművészeti Iskola kispasztika osztályába. Mesterei Bezeredy Gyula és Zala György voltak. 1897-ben a Kődobáló fiú című kispasztikájával azonnal elismerést szerzett. Az 1900. évi Párizsi Világkiállításra állami megbízást kapott a magyar népelet jellegzetes figuráinak kispasztikai megmintázására. A legsikerültebb alkotásokat az állam megvásárolta az alapítóban lévő Szépművészeti Múzeum számára. A művek terrakotta változatai Párizsban elnyerték a világkiállítás ezüstérmét. 1900-ban Itáliában, Franciaországba, Németországban járt tanulmányúton és August Rodin hatása alá került. Ilyen festő hatású felületképzéssel carrarai márványból alkotta meg Kiskunhalas város megrendelésére Erzsébet királyné mellszobrát. 1902-ben harminc éves korában a magyar szobrászat egyik legnagyobb ígéreteként halt meg.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gyárfás István életműve

Gyárfás István (Dömsöd, 1822. július 17. – Budapest, 1883. július 16.) jogász, táblabíró, történész, az MTA levelező tagja volt. Jogi tanulmányait Debrecenben kezdte, de az ügyvédi oklevelét 1847-ben Pesten szerezte. Ügyvédi gyakorlatát Kiskunhalason folytatta. 1848-1849-ben Kiskunhalason részt vett a forradalmi eseményekben a város aljegyzőjeként, és szabadcsapatot is szervezett. 1851-től Kiskunfélegyháza járási alkapitánya, majd 1854-től Gödöllőn szolgabíró. 1862-től kerületi táblabíró Kiskunhalason. 1871-től Szabadka városában királyi ügyész, 1873-tól ítéltáblai rendes bíró Budapesten. 1870-1876 között a kiskunhalasi református egyház főgondnoka volt. 1878-tól az MTA levelező tagja lett. A Magyar Történelmi Társulat választmányi tagja volt. Jogász hivatása mellett történeti kutatásokat is végzett. Fő szakterülete a jászkunok története, de nyelvészeti, régészeti emlékek feltárásai,

vizsgálatai is foglalkoztatták. Emellett jogi, gyümölcsészeti és kertészeti írásai is megjelentek. Emlékét szobor, intézmény, utcanév őrzi, sírja a régi református temetőben található. Cikkai, tanulmányai a Fővárosi Lapok, a Vasárnapi Újság, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap, a Halasi Újság című lapokban olvashatók.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

id. Nagy Szeder István életműve

Idősebb Nagy Szeder István (Kiskunhalas, 1876. szeptember 8. – Kiskunhalas, 1936. október 18.) építész, helytörténész volt. A kiskunhalasi gimnáziumban tanult, majd a budapesti Felső Építőipari Iskola elvégzése után építéssként dolgozott. Többek között részt vett a kiskunhalasi Takarékpénztár építésénél, a Schneider Ignác és Utódai cég telepének, a pirtói és mátéházi vasútállomások és a helyi Adóhivatal építésénél. Az első világháború idején századosi rangban harcolt. Az 1920-as években megbízták a kiskunhalasi városi levéltár rendezésével. Ettől kezdve kezdett el komolyan foglalkozni Kiskunhalas helytörténetével. Különböző folyóiratokban építészeti írásai mellett helytörténeti munkái is megjelentek. Két kiskunhalasi helytörténeti kötetsorozata jelent meg. Megjelent könyvei: Nagy Szeder István: Adatok Kiskun-Halas város történetéhez 1-3. kötet; Nagy Szeder István: A redemptio

előtti kor 1745-ig Kiskun-Halas város története oklevéltárral 1.; Nagy Szeder István: A redemptio utáni kor 1745-től Kiskun-Halas város története oklevéltárral 2.; Nagy Szeder István: Kiskun-Halas város egyházainak, iskoláinak és közművelődésének története. Kiskun-Halas város története oklevéltárral 3.; Nagy Szeder István: Kiskun-Halas város gazdaságtörténete; Kiskun-Halas város története oklevéltárral 4.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Nagy Czirok László életműve

Nagy Czirok László (Kiskunhalas, 1883. augusztus 4. – Kiskunhalas, 1970. április 6.) hivatalnok, néprajzkutató és múzeumigazgató volt. Kiskunhalasi református gazdálkodó- és pásztorcsaládokból származott. A helyi gimnáziumban érettségizett. 1949-ig köztisztviselőként és anyakönyvvezetőként dolgozott. 1951 és 1954 között a kiskunhalasi Thorma János Múzeum igazgatója, majd később munkatársa volt. Óriási kéziratanyaga a Thorma János Múzeumban és a Néprajzi Múzeumban található. Megjelent könyvei: Vargyas Lajos – Nagy Czirok László: Régi népdalok Kiskunhalasról; Nagy Czirok László: Pásztorélet a Kiskunságon; Nagy Czirok László: Száraz és szélmolnárok élete a Kiskunságon; Nagy Czirok László: Budártüzek mellett; Nagy Czirok László: Betyárélet a Kiskunságon; Nagy Czirok László: Kiskunhalasi krónika.

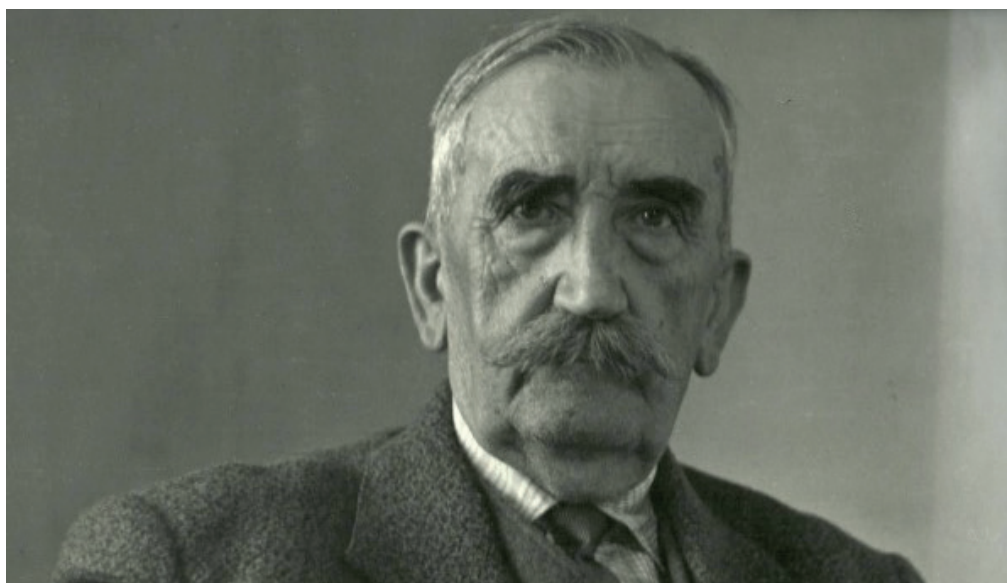

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Járitz Józsa alföldi festészete

Járitz Józsa 1893-ban született Budapesten. 1914-ben a kecskeméti művésztelepen tanult Iványi Grünwald Béla mellett, majd a háború alatt mestere budapesti magániskolájába járt. 1919-ben Berény Róbert messteriskoláját látogatta, 1920-ban a Képzőművészeti Főiskolán kezdte meg tanulmányait. 1924-ben Párizsba ment, tánctanításból élt, így ismerkedett meg Mondriannel, de kapcsolatba került Picassóval is. Rendszeresen szerepelt a Függetlenek Szalonjának kiállításain, a Sociéte des Artistes Indépendants tagja lett és mecénása is akadt, aki támogatta olaszországi, svájci, algériai tanulmányútjait. 1925-ben csatlakozott a Képzőművészek Új Társaságához. 1930-ban hazatért és sok időt töltött Kiskunmajsán élő testvérénél. Életének leghosszabb alkotói szakasza is az alföldi városhoz köthető. 1931-ben a Képzőművésznők Új Csoportjának alapítói közé tartozott. Megelőzve a mai természetközeli

irányzatokat, már kora ifjúságától foglalkoztatta a kérdés, hogy vajon mi tartja egyensúlyban a világot. Sajátos világlátása, a tánc és a festészet mint önkifejező eszközök iránti szenvedélye, korának különböző divatos eszméi mind-mind hatottak rá és ezekből határozta meg önmagát: „... ma egészen biztosan és tudatosan építem újjá a testemet. Egészen új anyagokból. Hogy ez szoros összefüggésben van a boldogsággal, az új boldogsággal az kétségtelen. Testem és a lelkem így ugyanis szoros házasságban tudnak élni egymással...”- idézi Járitz Józsa egyik naplőbejegyzését Drienyovszky Zsófia művészettörténész, a festőnő életét bemutató tanulmányában. Járitz Józsa 1986-ban halt meg Budapesten. Kiskunmajsán a Konecsni György Helytörténeti Gyűjtemény őrzi Járitz Józsa Kiskunmajsát ábrázoló festményeit, melyet korábban a városnak adományozott.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunmajsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskunság népzenei hagyatéka című könyv és hanganyag

A Kiskunság népzenei hagyatéka című könyv, valamint ennek hanganyaga meghatározó fontossággal bír a majsai járás, a vármegye, valamint a Kiskunság folklórjának, azon belül is a szellemi kulturális örökségének megőrzésében, amelyet az egykori néprajzi terepmunka által rögzített népdalok feldolgozásával tesz lehetővé. A népi élet mindennapjait kísérő, egyes életfordulókhöz kapcsolódó közösségi identitás megőrzéséhez kiemelten hozzájárultak a népdalok. Ezek feltárása, bemutatása, illetve a közkinccsé tétele olyan egyedülálló és kimagaslóan értékőrző gyűjtemény, amely az egykoron kialakult közösségmegtartó erő jó gyakorlatainak írásba foglalásával és hangzóvá tételével, a majsai és a vármegyei identitás alapköveit emeli ki, teszi újra leképezhetővé. Hozzájárul a térségi szellemi örökség, a népdalkincs népszerűsítéséhez, ugyanis az ehhez szükséges forrásokat koncentráltan őrzi, gyűjti és bemutatja.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kiskunhalas

A kiadvány célja, a Kiskunság, különös tekintettel Kiskunmajsra, Kiskunhalas és Jászszenzlászló vokális anyagának feltérképezése, visszatanítása, valamint ezek egy részének hiteles népi megszólaltatásban való közzététele. A régi gyűjtések most részint eredetiben szólnak meg, helyi növendékek, zenészek, valamint a népzenei élet jeles képviselői közreműködésével.

A hagyomány kiérlelt, évszázadosnál idősebb rétegei mellett hallhatunk a 20. század hangszeres életében megjelenő újabb fejleményeiből is: tambura együttest, vonós zenekari felállást cimbalommal, klarinétal, avagy anélkül. A kiadvány tartalmazza a Kiskunság néprajzi besorolását, segítve ezzel az hallgatót, felhasználót, hogy minél részletesebb képet kapjon a magyar nép táji történeti tagolódásáról, ezen belül a Kiskunság népzenei, néprajzi hagyatékáról.

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Kisszállás Község Önkormányzat Művelődési Ház és Könyvtár, egykori Uradalmi épület

Eredetileg a major iparosai számára építettek az 1800-as évek közepén. Az intézmény egy régi, XIX. század végén épült uradalmi épületben kapott helyet. A ház nevét egyik lakójáról, Illek Rajmund nevű kovácsmesterről kapta. 1925. után a Hajdú és Korondi Rt. idején a Hajdú család számára alakították át. Ekkor látták el oszlopos terasszal. 1945-1950-ig helyi szakszervezeti székház volt azzal a céllal, hogy a település kulturális igényeit kiszolgálja. Az 1960-as évektől több funkciót is ellátott az épület. Volt itt könyvtár is, de a művelődési ház is helyet kapott benne. Ekkor bővítették a nagyteremmel. Az 1980-as évek végén finanszírozási problémák miatt a fenntartó önkormányzat bezáratta.

1999-ben az újonnan megnyitott intézmény egyik felében kapott helyet a községi könyvtár, a többi helyiséget pedig a művelődési ház használja a mai napig.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kisszállás

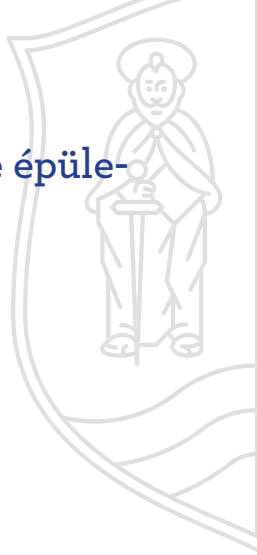
KATEGÓRIA

épített környezet

Feltöltés alatt...

Kisszállási Napraforgó Óvoda és Mini Bölcsöde épülete, egykori csendőrlaktanya

Az épület terveit az uradalom 1920-ban készíttette el. A nagy gazdaságban a rend fenntartása és a vagyonvédelem érdekében 6-10 csendőrt foglalkoztattak. Ebben az épületben volt az őrsparancsnok lakása. 1938-ban általunk nem ismert okok miatt megszüntették a csendőrséget. A cselédség úgy tudta, hogy az uradalom tovább nem vállalta a költségeket. Ekkor alakították át az épületet iskolának, és a tanító lakása is itt volt. 1948-ban az iskola elköltözött, és a helyét a községi óvoda foglalta el.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kisszállás

KATEGÓRIA
épített környezet

Feltöltés alatt...

Kisszállási népdalkör

Az 1972-ben alakult kórus őrzi a kisszállási summás hagyományokat, a népdalkincs ápolását. Alapítása óta mindig megújuló tagsággal a község ünnepein színvonalas műsoraikkal emelik a rendezvények színvonalát. Összegyűjtötték és éneklik, továbbadják a helytörténet szempontjából fontos és itt jellemző summás dalokat. Kétévente kórustalálkozót szerveznek a környező települések népdalköreinek részvételével. A hímezni, énekelni szerető asszonyokat Üveges Ferencné gyűjtötte maga köré az 1970-es években. Miskolczi Józsefné ének-zene tanár szervezte meg a Kisszállási Asszonykórust az éneklő asszonyokból. Az összegyűjtött kisszállási summásdalokat csokorba kötötték, és ezeket a dalokat minden kórus-tag megtanulta, tovább örököltette, emléket állítva a nehéz sorsú, kisszállási uradalomban élt és dolgozott summásoknak. A népdalkör széles repertoárral rendelkezik.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kisszállás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Feltöltés alatt...

Kisszállási Sallai István Általános Iskola, egykori Vadászkastély

A Kisszállási Sallai István Általános Iskola épületét 1855-56-ban építették neoklasszicista stílusban. Az akkori palatetős kastély épületet 1909-ben kezdték el modernizálni. Központi gőzfűtéssel látták el, a belső falakat textiltapétával vonták be, parkettáztak, mintás műkövekkel rakták le auláját, folyosóját. 1912-ben téglarchitektúrás ún. kiskastélyt építettek mellé, ezt a főépülettel zártfolyosó kötötte össze. Az 1970-es években a két eredeti téglalap alaprajzú, nyeregtetős épület közé, az összekötő folyosó helyére, modern épületrészt emeltek.

A műemlékjellegű épületben am iskola működik. A főbejárat ajtaja, faborítású lépcsőháza, a bejáratú ajtó melletti öntöttvas kandeláberek és a két öntöttvas csillárja eredetiek.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kisszállás

KATEGÓRIA
épített környezet

Feltöltés alatt...

A Kisszállási Nappali Ellátó épülete, egykori orvos lakás

A kisszállási Nappali Ellátó Épület annak idején két részből állt, amelyet összeépítettek.

Az alacsonyabb szárnya öregebb, boltíves tornácos ház volt, amely már a XVIII. századi térképeken is szerepel. Valószínűsíthető, hogy az Orczyak idejében a bérlők vagy az intéző háza lehetett. A századforduló utáni építkezések idején a déli felén hozzátoldottak egy magasabb, a kiskastély építészeti vonásaival nagy hasonlóságot mutató téglalapú épületet, valamelyik uradalmi vezető, vagy éppen az orvos számára. Tény, hogy a két világháború között a mindenkori orvoscsalád lakása volt. A lenti alacsonyabb épületben alakították ki a rendelőt és a várószobát, és itt lakott az orvos cselédje is. A második világháború alatt hadikórházként működött. 1945. után a rendőrség vette birtokba, itt volt az őrszoba és a rendőrlakás. A termelőszövetkezetek megalakulása után egy ideig

a Búzakalász TSZ irodái is helyet kaptak a régi épületszárnyban. Később lakásokat alakítottak ki a helyükön. A volt orvoslakásban varroda létesült 1989-ben, ma Nappali Ellátó intézményként funkcionál.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kisszállás

KATEGÓRIA
épített környezet

Feltöltés alatt...

Piros Hetes Vendéglő épülete

Az épületet már a XVIII. századi térképeken is jelölik, mint fogadót és lóváltó helyet. Nevét a legenda szerint onnan kapta, hogy Orczy Lőrinc kártyán nyerte el. A két világháború közötti években az alsó szinten kocsmá és vegyesbolt, az emeleten iparos kaszinó és több vendégszoba volt. Az udvarban faszerkezetes kocsiszín és kiségitő épület állt. A férfi cselédség a szabadidejében a kuglipályán szórakozhatott, versenghetett. Alkalmanként bálakat rendeztek itt. A fogadót vastag fal vette körbe és az erős tölgyfakapu védettséget nyújtott a bennlévőknek. Később a bolt megszűnt, kocsmá és vendéglő üzemelt benne. Az 1970-es, 1980-as években élőzene szólt, a fiatalok és a középkorosztály kedvelt szórakozóhelye volt. Ma is működik, családi, baráti, munkahelyi és civil szervezetek rendezvényeinek ad helyet, finom ételkínálattal.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kisszállás

KATEGÓRIA
épített környezet

Feltöltés alatt...

Vitéztelepi temető

A temetőbe 1930 és 1965 között temettek. Mai nevén a Kisszállás-Négyestelep ekkor még kisszállási uradalmi terület volt, melyet bizonyos jóvátételi szabályozás következményeként köteleznek megközelítőleg 600 hold terület kijelölésére és az áttelepített vitézek befogadására. Az első veterán katonacsatlád 1922-ben jelenik meg, majd 1929-re megépül további 51 ház, melyek szintén vitézi tulajdonban voltak. A vitézek által lakott házakat még megduplázták egyéb területekről, különböző indíttatásokból érkező telepes vagy telepített családok. Így alakult ki igen rövid idő alatt az uradalom szélén egy gyakorlatilag külön világ, saját vitézi előljárással, saját rendszeres piaccal, tejházzal, vegyesbolttal. Az iskolától keletre, a Kis tükör úttól délre található az érintett temető.

A második világháború utáni kommunista időszak teljesen lerombolta, eltüntette a

vitéztelepet, és az általuk messziről hozott tudást, kultúrát. Az elmúlt években a temető karbantartását, és a nyugvók adatainak kutatását önkéntes csoport végzi. Az adatok összegyűjtése, feldolgozása, a terület fejlesztése folyamatos.

A kisszállási önkormányzat ezt a külterületi temetőt kegyeleti emlékhellyé nyilvánította.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kisszállás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Feltöltés alatt...

Országzászló emlékmű Kunszentmiklós

Kunszentmiklóson, a Kálvin téren, a városháza bejáratától balra állt az 1937-ben felavatott országzászló, amelyről képeslapok és fennmaradt korabeli fényképek tanúskodnak. A talapzaton a későbbiekben Petőfi Sándor fejszobra állt.

Az Országzászló 2007-ben újra méltó helyet kapott, egy kanfanári kőből készült tartóban lobog és hirdeti nemzeti összetartozást.

A kanfanári kőből készült tartót és az alatta lévő címet Benke Zoltán szobrász faragta, az üvegszálas, nemzeti színű sráfozású zászlótartó rúd pedig Kóka településen készült. A zászlórudat és a kanfanári kőből készült tartót Tróznai István dolgozta eggyé, és állította fel.

A 6 méter magas alkotás közadakozásból valósult meg.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kunszentmiklós

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Grillázs és Mézeskalács Majális

A grillázs népszerűségét nemcsak annak köszönheti, hogy díszes alkotások készülnek belőle, hanem annak is, hogy egészséges. Amikor a grillázs Mátyás király idején megjelent hazánkban, gyógyszer volt és nem csemege. Török papírosnak hívták, torokfájás és köhögés ellen használták a népi gyógyászatban.

Az égetett cukorból készült torta először Hunyadi Mátyás és Aragóniai Beatrix esküvőjén szerepelt a menüben. A grillázs kompozíciót annyira megszerették az emberek, hogy ezután a lakodalmak elmaradhatatlan kelléke lett.

A grillázs készítés magyar hagyományainak éltetése és megőrzése céljából a Magyar Grillázs Szövetség elhatározta, hogy minden évben megrendezi a Grillázs és Mézeskalács Majálist.

Lajosmizsén 2010-től rendszerint májusban tartják a programot, melyen az ország gril-

lázs készítő mesterei szebbnél szebb, művészi értékű alkotást mutatnak be.

Minden alkalommal nagy érdeklődés kíséri az eseményt, mely tömegeket mozgat meg határon innen és túl. A készítők létszáma mellett a közönség érdeklődése bizonyítja, hogy a grillázs készítés története és művésze korokat átívelően hat az emberekre.

A gyönyörű és finom alkotások készítése, bemutatása mellett jelentős a tudás, az ismeretek bővítése, a tapasztalatcsere.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lajosmizse

KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

A Magyarvíz ásványvíz Kft.

A Magyarvíz Ásványvíz Kft. sikertörténete 2002-ben kezdődött. Szakítva a hazai szokásokkal, a San Benedetto Primavera alacsony ásványianyag-tartalmú vízelőhelyet keresett, melyet Lajosmizse határában meg is talált. A település határában épült meg palackozó üzem és csarnok. Legismertebb terméke a hazai piac egyik kedvence, a polipos ásványvíz, a család „vizse”, a Mizse. „Az igazi márka tehát valódi érték, ami érzések összességét testesíti meg. A jó márka folyamatosan és megbízhatóan kiemelkedő minőséget garantál számunkra, amit megszokhattunk, olyan értéket, amivel azonosulni tudunk, amire számíthatunk és amelyet magunkba építhetünk. Ami átível egyéneken és időn, ami tud az adott korban valami újat, és meghatározót mondani. És a Magyarvíz Kft. termékei ilyenek.”- olvasható a cég honlapján a hitvallásnak is beillő megfogalmazás. A cég több mint húsz évvel ezelőtti megalapítása óta folyamatos karitatív tevékenységet folytat. Nem csak Lajosmizsén, mint a település egyik legnagyobb munkaadója és helyiadófizetője, hanem országos vagy nemzetközi kezdeményezéseket is támogat.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lajosmizse

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Czinege Edit munkássága

Czinege Edit (született Kotvits Edit) családja öt generáció óta él Lakiteleken.

1972 óta a község közéletének szereplője. Akkor kezdett könyvtárosként dolgozni a településen. Elvégezte a népművelés-könyvtár szakot, majd rajztanári diplomát szerzett, és oklevelet kapott a Móricz Zsigmond Újságíró Iskolában., Évtizedek óta szerkeszti a Lakiteleki Újságot. Két cikluson át volt önkormányzati képviselő. Huszonöt éve tanít, jelenleg a Tiszakécskei Református Iskola tanára.

Kerámiával több, mint huszonöt esztendeje foglalkozik. Emberfigurákat, elsősorban lányalakokat mintáz, a történelemből is merít ötletet. Kezei között szinte valóra válik az AGYAGBA ÁLMODOTT világ. Többek között elkészítette a Vérszerződést, a honfoglalás korának több alakját, eseményét. Rendszeresen használja az ősmagyarok motívumkincsét. Szent Istvánról készített egy

élő nagyságú mellszobrot és több kicsit is. Elkészítette a Szent Koronát az eredeti mintázatokkal. Megalkotta tíz magyar királyunk kis mellszobrát, és az Árpád-házi szentek közül többet is.

Nagy-Magyarország 33 tájegységének jellegzetes viseletének megmintázásával nemzetközi díjat nyert. Több mint nyolcvan kiállítás volt országsszerte. Számtalan elismerő díjat, oklevelet és emléklapot kapott.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gulyás Géza képzőművészeti tevékenysége

Gulyás Géza 1957-ben született Budapesten. Kicsi kora óta Lakiteleken él. Érettségi után formatervező iparművész akart lenni, de képzőművész lett belőle.

Művei megtalálhatók közgyűjteményekben és magánszemélyeknél. Gulyás Géza képei láthatóvá teszik a láthatatlant, a szóban el nem mondható valóságot, a lélek és a szellem valóságát.

Fotózással is foglalkozik. Kiállítások rendezésében és szervezésében több évtizedes tapasztalattal bír. Rajzfilm-hátterezéssel és reklámgrafikával is foglalkozott.

1981 óta Kecskemét rendszeres kiállítója. Több díjat is nyert az évek folyamán. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

Gulyás Géza a Kecskeméti Képzőművészek Közösségének alapító tagja, a nevéhez kötődik a Kecskeméten évek óta sikerrel működő Nyitott Műterem elindítása, amelyben

képzőművészek, rajzfilmesek és művészettörténészek vallanak életükről és pályájukról.

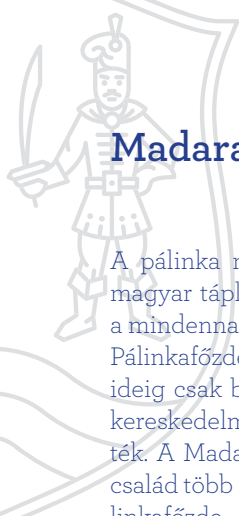
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Madarasi pálinka

A pálinka nemzeti italunk, hungarikum, a magyar táplálkozási kultúra és kétség kívül a mindennapi élet szerves része. A Madarasi Pálinkafőzde 1943-ban létesült, ahol hosszú ideig csak bérfőzéssel foglalkoztak. Az első kereskedelmi pálinkákat 2008-ban készítették. A Madarasi Pálinkafőzdében a Lakatos család több mint 60 éve főzi a pálinkát. A Pálinkafőzde „Madarasi Pálinka” márkanévvel értékesíti termékeit.

A Madarasi Pálinkák már több mint egy évtizede kaphatók a piacon, ez idő alatt igen közkedvelté, ma már országsherte ismert termékekké váltak. A sok éves tapasztalat, valamint a hibátlan alapanyag mellett a jó technológia, valamint a szakmai tudás eredményezi a Madarasi Pálinkák különlegességét.

A Dél-alföldön termesztett gyümölcsökből készülő pálinkák íze, illata, zamata – a táj éghajlati adottságainak köszönhetően – igen különleges, ami kiváló élvezeti értéket nyújt

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Madaras

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Móricgáti láp

A Móricgáti láp kékperjés láprétjeivel és mocsárrétjeivel egy maradvány élőhely a Duna-Tisza közén a Móricgáti-lápok. Ez a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület olyan vizes élőhelyekhez kötődő növényfajoknak szolgál menedékkül, mint a fehér zászpa, a mocsári és a poloskaszagú kosborok, valamint a szibériai nőszirm. Az állatfajok közül kiemelendő a Homokhátságban drasztikusan megritkult nagy tűzlepke és a vöröshasú unka, továbbá a környező élőhelyekhez képest jelentős a terület mocsáriteknős-állománya is. A terület megóvásához az idegenhonos fajok arányának csökkentésére van szükség, valamint kulcsfontosságú a lehulló csapadékvíz helyben történő megtartása és az elvezetés megakadályozása.

A Móricgáti láp 767 hektáros területének kétharmada Jászszentlászló területén található.

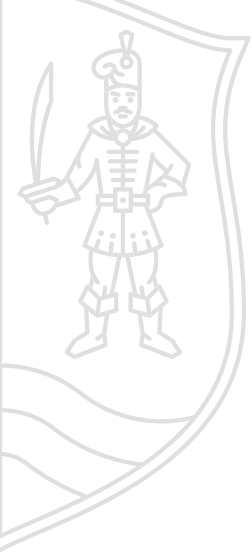
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Móricgát

KATEGÓRIA

kulturális örökség

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

KATEGÓRIA

Agrár- és élelmiszergazdaság

Feltöltés alatt...

Héjja Bella Emerencia munkássága

Héjja Bella Emerencia 1988. szeptember 16-án, Szentesen született. Szüleivel még gyermekkorában Pálmonostorára költözött. Szülei már igen korán felismerték kimagasló zenei tehetségét és a zenetanulás irányába terelgették.

Héjja Bella Emerencia népi énekművész, tárogatóművész fiatal kora ellenére a pálmonostori közösség ismert és elismert tagjának számít. Munkásságát többek között Junior Prima Díjjal és Kodály Zoltán-díjjal is jutalmazták.

Fontos feladatának tekinti, hogy fiatal nemzedékekkel megismertesse a népzene és a népi hangszereket.

Számos zenei általános iskolában, szakköznevelőben, egyetemen tevékenykedett és a mai napig oktat ének-zene, népzene, népi ének és tárogató tanárként.

Együtteseivel a hagyományos népi motívumokat ötvözi a populáris és klasszikus zene

egyes elemivel és ezáltal próbálják meg befogadhatóbbá tenni a mai modern kor gyermeki számára.

Neve, hangja, hangszerismerete ma már ismert az egész megyében. Több megyei rendezvényen, számos helyszínen, településen megmutatta zenei kiválóságát.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Pálmonostor

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szent Kereszt Kápolna

A soltvadkerti Szent Kereszt Kápolna – melyet a köznyelvben Lukács Kápolnaként is említenek – Bács-Kiskun megyei viszonylatban kimagasló értéket képvisel. A műemléki védettségű temetőkápolnát 1847-ben Vadkert akkori földesura, Lukács Antal építtette Szent Kereszt felmagasztalása és Páduai Szent Antal tiszteletére.

A kápolna klasszicista stílusban épült, egyhajós, poligonális szentélyzáródású, melyhez öt torony tartozik. Az épület alatt kriptá található, a bejárattal szemben egyszerű fa oltár és fából készült templomi padok vannak.

A római katolikus temetőkápolna hosszú éveken át fontos szerepet játszott a település életében. A jelenlegi katolikus temető ravatalozójának megépüléséig itt tartották a temetési szertartásokat. Ma már csak ünnepi alkalmakkor tartanak itt szentmisét.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Soltvadkert

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dörmögő-ház

József Attila az egyik legkiemelkedőbb és legismertebb költőnk. Életének helyszíneit, mérföldköveit öt emlékház őrzi hazánkban, Bács-Kiskun vármegyében a Dörmögő-ház a költő egyetlen emlékhelye. Az egyik a Szabadszálláson található Dörmögő-ház, amely egykoron a költő nagyapjának a tulajdona volt. József Attila gyermekkorában többször is megfordult itt és sok szép napot töltött el a nagyszülőknél.

A Dörmögő-ház berendezésének és környezetének együttese a magyar parasztság életéhez, tevékenységéhez és hagyományaihoz kapcsolódik. Bemutatja az egykori falusi településszerkezet egy jellegzetes elemét, a „Muszáj-kert”-et, s mind e mellett tanúskodik szépirodalmi életünk egy jeles személye, József Attila és Szabadszállás kapcsolatáról is.

A „Muszáj-kert” elnevezés arra utal, hogy egy a gabonaféléket szállítóknak – tűzvé-

delmi okok miatt – az utazás/szállítás során muszáj volt a szállítmányt a település határában elhelyezni. Ezeket őrizte a házban élő csősz.

KATEGÓRIA
épített környezet

Szabadszállás Városháza

A szabadszállási Városháza műemléki védelem alatt álló közigazgatási épület, mely nemcsak építészeti emlék, de jellegénél fogva, közel két évszázad emlékeinek és szellemiségének az őrzője is.

Az 1826-ban épült Városháza az ország első emeletes városházája. Bár gépészetileg korszerűsítették, egyebekben a főépület változatlan maradt. A megnövekedett helyigényeket jól elkülöníthető hozzáépítéssel oldották meg.

A klasszicista épülethez a téglát és a cserepet a kecskeméti Farkas Mihály égette. A kőműves munkát Fischer Ágoston, az ácsmunkát Novák Gergely kecskeméti mesterek, az üvegezést Vantsa Sámuel kiskunfélegyházi asztalos végezték.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szabadszállás

KATEGÓRIA

épített környezet

Kiskun Emlékhely

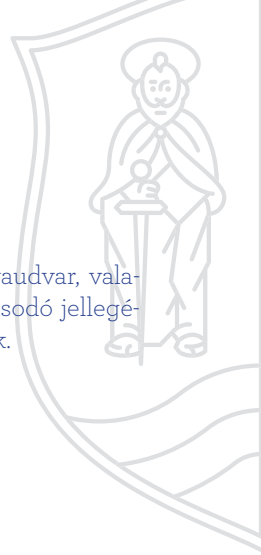
A Szankon található emlékpark a kunok magyarországi megtelepedésének és jelenlétének állít emléket Zank vezér egykori szálláshelyén. Központi épülete a látogatóközpont, mely modern módszerekkel röpi vissza a látogatót az elmúlt évszázadokba. A tematikus útvonalak történeti hűséggel mutatják be a magyarságba az évszázadok során beolvadó kunok folyamatosan változó életterét.

A veremház megtekintésével az érdeklődők az Árpád-kori, a tatárjárást közvetlenül megelőző kor falusi életmódjába pillanthat be. Megismerhetik a kun jurtát, annak felosztását és érdekességeit.

A látogatók a feltárt kettős körárok és cölöpsánc rekonstrukcióját is megsejmlélhetik, annak idején ezzel a védelmi rendszerrel próbálták meg felvenni a harcot az itt élők a hódítókkal szemben.

Megtekinthetők még: Árpád-kori és késő középkori sírok, templomrom, Árpád-kori

földház, XIX. sz. tanya és tanyaudvar, valamint kunhalom, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme a tájnak.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szanki kovácsműhely

Szankon Csorba Imre kovácsműhelye 1957-ben nyitotta meg kapuit. A patkolás és a szerszámok élezése mellett sok olyan eszközt készített az évek során, amelyek a földművelésben és állattenyésztésben is elengedhetetlenül fontos szerepet játszottak. Kovácsműhelyében annak idején két olyan szerszámot is készített, aminek a környékbeli csikósok és birkapásztorok a csodájára jártak.

Az egyik a karikásnyűg, a másik pedig a juhászbót, melyek közül egy-egy darab ma is megtalálható a több mint hatvan éves kovácsműhelyben.

A karikásnyűg egyedi szerszám, hiszen a kovácsszakmában ez ismeretlennek számított. Előnye, hogy aki nem ismerte a nyűg működésének a technikáját nem tudta levenni a lóról – vagyis nem tudta eltulajdonítani – valamint a ló sem tudott kiszabadulni belőle. Hasonlóan a karikásnyűghöz a juhászbót is

egyedinek számított. A helyiek úgy tartják, hogy ebben a kis kovácsműhelyben készült a környék utánozhatatlan juhászbótja. Egy horgos gamó volt a bót végén, melyből a birka nem tudott kiszabadulni.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

ipari és műszaki megoldások

Tázlár–Templomhegy

A mai Tázlártól Nyugatra elhelyezkedő Templomhegyen egy többkorszakú régészeti lelőhely és emlékhely található. A 2003-2004 és 2012-2018 között zajló feltárások eredményeként a helyszínen szarmata, Árpád-kori és középkori idősakra utaló régészeti jelenségek kerültek elő.

A Tázlár – Templomhegyen folytatott feltárások alapján egy jelentős, többkorszakú lelőhely képe, időrendje körvonalazódik, amelynek feltárása során gazdag, köztük egyedülálló leletek jelentek meg. A megjelenő korszakok megmutatják, hogy milyen hosszú időszakokon át telepedtek meg különböző népek, különböző időszakokban a területen.

Az egyik legjelentősebb eredmény az Árpád-kori templomoshely és település feltárása, amelyet a tatárjárás után betelepülő kunok vettek birtokba. Az ásatás megfigyelései alapján tetten érhető, hogy a kunok egy, az

Árpád-korban lakott, feltehetően a tatárjárás lokális pusztítása miatt felhagyott településen jelentek meg. A romos állapotban lévő templomot kibővítették, és a kereszténnyé válás jegyében katolizálva, a templom köré temetkeztek.

A feltárás befejeztével, a templom alaprajzát feltüntetve egy emlékhely jött létre. Ez a hely méltó emléket ad Tázlár település gazdag múltjának, gyökereinek.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tázlár

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Alpárfeszt kulturális fesztivál

Az Alpárfeszt 2013 óta várja az igényes élőzene szerelmeseit – ma már Lakitelek településén. A fesztivál a magyar underground egyik meghatározó színtere. Óriási erőssége, hogy a helyi és a környező települések, illetve a járás fiataljainak nem kell távoli helyszínre utazniuk kikapcsolódni, ha a kedvenceiket szeretnék látni a színpadon. A kulturált szórakozás szeretett lakóhelyük környezetében is biztosított.

A fesztivál a térség turizmusának is kedvez, hiszen a rendezvényre az ország számos pontjáról érkeznek vendégek.

Az Alpárfesztben számos zenei stílus képviselői kapnak bemutatkozási lehetőséget.

A könnyűzenét többek között blues, funk, dzsessz, rock, reggae, metál vagy éppen ska zenekarok képviselik, de a szervezők törekednek arra, hogy helyi, népi kultúrát bemutató csoportok is teret kapjanak. A fesztivál határon túli zenekaroknak is lehetőséget

biztosít, hiszen Erdélyből, a Vajdaságból, de Svédországból is érkeztek már fellépők.

A fesztivál évek óta kiemelt figyelmet fordít a környezetvédelem és a környezettudatosság hirdetésére. Ezt szolgálta a rendezvényen a repohár bevezetése és a szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése is.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tiszaalpár

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gyalai Béla festőművész tevékenysége és műteremgalériája

Gyalai Béla Tiszavárkonyon született 1951-ben, és ma is a folyó vonzásában, Tizsakécskén él feleségével, gyermekeivel és unokáival. Meghatározó tagja a Bács-Kiskun megyei MŰHELY Művészeti Egyesületnek és a Kecskeméti Képzőművészek Közösségének.

Szegeden szerzett rajztanári diplomát 1974-ben. Mesterei: Dér István, Fischer Ernő és Winkler László voltak. A Tizsakécskei Nemzetközi Képzőművészeti Alkotótábor művészeti vezetője.

Gyalai Béla műteremgalériája a tizsakécskei képzőművészeti élet meghatározó központja.

A város szempontjából turisztikai értéke is kimondottan jelentős, hiszen a településre érkező hazai és külföldi vendégek előszeretettel látogatják a mára legendássá vált, ókéskei polgári házban kialakított galériát.

Már az épület udvarának hangulata is magával ragadja a művészetek iránt fogékony látogatót.

Gyalai Béla a Városi Könyvtárral karöltve évek óta szervezi a Nyitott Műterem nevű kiállítássorozatot, ahol neves színművészek és zenészek is közreműködnek, egyedei élményeket nyújtva a közönségnek.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tizsakécske

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Tiszaékcskei Holt-Tisza

A holtág létrejöttéről, kialakulásáról pontos feljegyzések nincsenek. Elvitathatatlan tény viszont, hogy a Habsburg birodalom első nagyméretarányú magyarországi térképezése 1763-tól 1787-ig történt meg.

Ezen az első és katonai célt szolgáló, az utakra, vizekre, mocsarakra és magaslatokra összpontosító térképen a Tiszaékcskei Holt-Tisza, mint lefűződött holtág lett ábrázolva. A holtág végek és az anyameder között öt-hét-száz méteren olyan mocsárrész található, amelyet földút és gyalogosösvények kereszteznek. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a Tisza által elhagyott mederrész az 1770-as évek előtt a XV.-XVI. században vált el a jelenlegi folyómedertől.

A Holt-Tisza I-es szakasza ma már természetvédelmi terület, növény és állatvilága páratlan. A Holt-Tisza II-es szakasza nemzetközi hírű horgászvíz. A holtág partján kialakított ligetes park pedig az egész család számára

kényelmes pihenési, kikapcsolódási lehetőséget nyújt. Tiszaékcske város és a település nevéből elnevezett holtág vízgyűjtője a Tisza folyó magyarországi középső szakaszának alsó részén helyezkedik el. A holtág teljes területe: 101 ha, 9757 m².

A holtág nyugodt, lenyűgöző látványával hívogatja a természetrajongókat és a horgászokat. Jellemző halfajok: ponty, keszeg, kárász, harcsa. A terület sétaúton körbejárható, nyaranta megfigyelhetjük többek között a kócsagokat, fekete gólyákat, tőkés récéket és kanalas gémekeket. A holtág rehabilitációjára nagy hangsúlyt fektetnek, ezáltal a korábbi évtizedek során meggyengült vízi élőhelyek visszanyerhették vitalitásukat, a helyszín számos védett fajnak, illetve egy összetett ökoszisztémának ad otthont. A természeti értékek bemutatást szolgálja a Nádirigó tanösvény.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tiszaékcske

KATEGÓRIA

természeti környezet

Tiszakécskei Református Templom

A református templom Tiszakécske emblematikus épülete, amely neogótikus stílusban épült. A jelenlegi ókécskei-református templom 1906-tól 1909-ig épült az egyház-község adójából és közadakozásból. A legjelentősebben özvegy Bagó Zsigmondné járult hozzá a templomépítéshez az új harang megvásárlásával. A templomot 1909. május 23-án szentelték fel.

A történelem viharaiiban a templom többször sérült, de a helyi gyülekezet mindig helyreállította.

A templomnak négy harangja van: a Nagyharang, a Hősök harangja, a Középső harang és a Kisharang. A belső térben a bejárat felett található a templom orgonája, amely a délnémet és thüringiai barokk orgonák hangzására hasonlító stílusorgona.

A templom az istentiszteleteken túl helyet ad a Tiszakécskei Református Általános Iskola és Gimnázium különféle rendezvénye-

inek is, valamint zenés esték koncertsorozatoknak is.

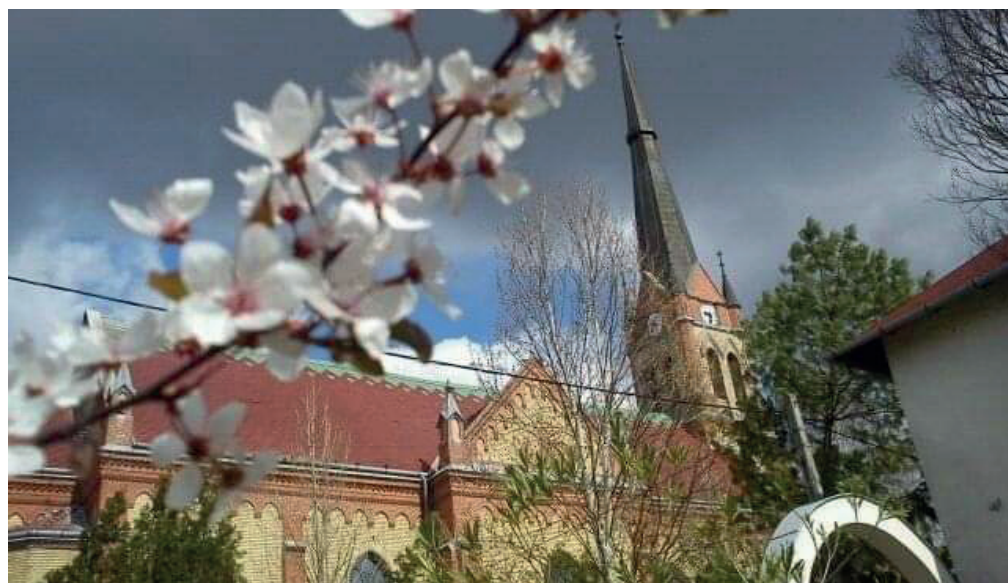
A Tiszakécskei Református Templom érdekessége, hogy ez az épület szolgált mintául a Ráckevei Református Templom számára, így a minta tökéletes másolata ott épült fel.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tiszakécske

KATEGÓRIA

épített környezet

Magyarország étele szakácsverseny

A „Magyarország étele szakácsverseny” egy olyan – teljes egészében – hazai, élőmunkás, melegkonyhai szakácsverseny, melynek során kiváló szakácsok keze nyomán olyan ételek születnek, melyekben a felhasznált alapanyagok tekintetében a vidék és hazai termelés is visszaköszön.

Emellett fontos küldetésévé vált a Kárpát-medence magyarságának összekapcsolása, az identitás megőrzése, hagyományaink felkutatása és megőrzése.

A „Magyarország étele szakácsverseny” gasztronómiai programot 2018-ban rendezték meg először. Céljai között a hagyományőrzés mellett olyan ételek felkutatása, fejlesztése is szerepel, amelyek a hazai ételek nemzetközi gasztronómiában betöltött pozícióját erősíthetik, színesíthetik. A versenyre határon túlról is érkeznek magyar szakácsok.

A vetélkedés során a séfek új ételeket alkot-

nak, mégpedig minden évben a meghatározott alapanyagok felhasználásával. A győztes receptúrát egy szakácsküldöttség átadja a Parlament alelnökének, melyet követően az új receptet az Országgház könyvtárában helyezik el. Ezen felül a nyertes étel receptúráját beillesztik az éttermek kínálatába is. 2023-ban az első három díjat Bács-Kiskun vármegyei csapatok nyerték el.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bács-Kiskun Vármegye

KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

H

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kiskunhalas

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Feltöltés alatt...